



pensioenfonds medewerkers apotheken

ACTUARIËLE EN BEDRIJFSTECHNISCHE NOTA
Pensioenfonds Medewerkers Apotheken

18 juli 2019

Inhoudsopgave

Inleiding	3
ORGANISATIE	4
1. Profiel en organisatie	5
2. Operationele uitbesteding en beheerste bedrijfsvoering	11
2.1 Operationele uitbesteding.....	11
2.2 Beheerste bedrijfsvoering.....	12
PENSIOENREGELING	14
3. Hoofdpijnen van de pensioenregeling	15
3.1 De pensioenregeling.....	15
3.2 Individuele keuzemogelijkheden.....	16
3.3 Enkele bijzondere aspecten.....	16
4. Deelname in het pensioenfonds	18
4.1 Verplichte deelname.....	18
4.2 Vrijstelling.....	19
4.3 Vrijwillige aansluiting.....	19
4.4 Vrijwillige voortzetting van de pensioenopbouw	19
BELEID EN STURING	20
5. Premiebeleid	21
5.1 Uitgangspunten premiebeleid.....	21
5.2 Feitelijke premie.....	21
5.3 Premietoetsing.....	22
5.4 Proces m.b.t. vaststelling van het opbouwpercentage	23
5.5 Verlaging pensioenopbouw in enig jaar.....	23
5.6 Premie-inning.....	23
6. Ambitie, beleid en sturing	24
6.1 Beleidskader.....	24
6.2 Toeslagbeleid	24
6.3 Herstelplan	25
6.4 Kortingenbeleid.....	25
6.5 Reparatiebeleid.....	26
RISICO EN VERMOGENSBEHEER	27
7. Risicohouding en haalbaarheidstoets	28
7.1 Risicohouding	28
7.2 Haalbaarheidstoets	29
8. Vermogensbeheer	31
8.1 Doelstelling en financiële ambitie.....	31
8.2 Beleggingsbeginselen.....	31
8.3 Beleggingsproces	33
8.4 Classificatie kredietrisico vastrentende waarden.	35
FINANCIËLE OPZET	36
9. Eigen vermogen en dekkingsgraad	37
9.1 Omvang eigen vermogen	37
9.2 Dekkingsgraad.....	37
9.3 Vereist eigen vermogen (VEV).....	37
10. Balanswaardering	39
10.1 Balanswaardering van de activa.....	39
10.2 Balanswaardering van de passiva.....	40
BIJLAGEN	42
Bijlage 1: Verplichtstelling	43
Bijlage 2: Communicatiebeleid	45
Bijlage 3: Financieel Crisisplan PMA.....	47
Bijlage 4: Verklaring inzake de Beleggingsbeginselen PMA	54
Bijlage 5: Interventieladder 2019	59
Bijlage 6: Vereist eigen vermogen	63
Bijlage 7: Afkortingen en Begrippenlijst	67

Inleiding

Stichting Pensioenfonds Medewerkers Apotheken (PMA)

Stichting Pensioenfonds Medewerkers Apotheken (hierna: PMA of het pensioenfonds) is een bedrijfstakpensioenfonds zoals bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet.

PMA verzorgt de pensioenen van ongeveer 26 duizend werknemers, 21 duizend ex-werknemers en 7 duizend pensioengerechtigden. De regelingen die PMA uitvoert gelden voor zo'n 2 duizend werkgevers die óf onder de werkingssfeer van het verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfonds vallen óf vrijwillig zijn aangesloten bij PMA.

De Actuariële en Bedrijfstechnische Nota van PMA

In deze Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) wordt het bestuursbeleid van PMA beschreven dat wordt gevoerd om de afgesloten pensioenovereenkomsten met de aangesloten werkgevers en (gewezen) deelnemers te kunnen nakomen. De ABTN beschrijft onder andere hoe PMA de pensioenregeling uitvoert en de middelen beheert in relatie tot de artikelen 25, 126 tot en met 137 en 143 van de Pensioenwet. De "Verklaring inzake de Beleggingsbeginselen" is opgenomen als bijlage 4 bij deze ABTN.

Versiebeheer

De wijzigingen op deze ABTN zijn vastgesteld op 18 juli 2019 en beschrijven de situatie per deze datum, tenzij anders vermeld. Het vervangt alle voorgaande ABTN's.

Wijzigingen van deze ABTN vinden plaats door middel van een wijzigingsblad of door het vervangen van een bijlage, tenzij het bestuur een herziene versie van de ABTN vaststelt. De geaccordeerde wijzigingen worden binnen twee weken na totstandkoming van de wijziging aan De Nederlandsche Bank (DNB) gezonden.

Den Haag, 18 juli 2019

R.A. Velasquez
(voorzitter)

J.P. Veenhuizen
(secretaris)

ORGANISATIE

1. Profiel en organisatie

Het Pensioenfonds

PMA is het bedrijfstakpensioenfonds voor medewerkers van wie de werkgevers onder de werkingssfeer van de verplichtstelling vallen (over het algemeen medewerkers in een openbare apotheek). PMA verzorgt ook de pensioenen van werknemers van wie de werkgever zich vrijwillig bij PMA heeft aangesloten. De kerntaken van het pensioenfonds zijn het verstrekken van pensioenuitkeringen, het beleggen van de pensioengelden en het verrichten van werkzaamheden die daar rechtstreeks verband mee houden. Het pensioenfonds stelt zich ten doel dat de uitvoering van de pensioenregelingen en het beheer van het belegd pensioenvermogen op een adequate en gecontroleerde manier plaatsvinden.

Missie

PMA zorgt voor zorgvuldige uitvoering van de door sociale partners in de bedrijfstak openbare apotheken overeengekomen pensioenregeling(en) ten behoeve van alle belanghebbenden. PMA wil voor hen herkenbaar zijn door professionaliteit en korte lijnen, vanuit de kernbegrippen redelijk, correct, netjes en gastvrij.

Visie

PMA is het bedrijfstakpensioenfonds waarin een ieder kan deelnemen die actief is binnen en rond apotheken en de farmacie. Vanuit kennis en betrokkenheid van de branche biedt dit bedrijfstakpensioenfonds een goede pensioenregeling tegen redelijke kosten. Het fonds streeft er naar voor de deelnemers positief onderscheidend te zijn ten opzichte van concurrerende pensioenfonds.

Strategie

In het dynamisch en complexe speelveld van pensioenfonds in Nederland is PMA een zelfstandige niche speler voor de medewerkers apotheken met als ambitie doorgroei binnen de bedrijfstak farmacie, met een omvang die ruim voldoende is voor solide continuïteit en gelijktijdig een omvang die klein genoeg is om persoonsgericht en herkenbaar te zijn voor haar deelnemers. PMA heeft verder een eigen uitvoeringsorganisatie in bezit, geheel gericht op het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van PMA.

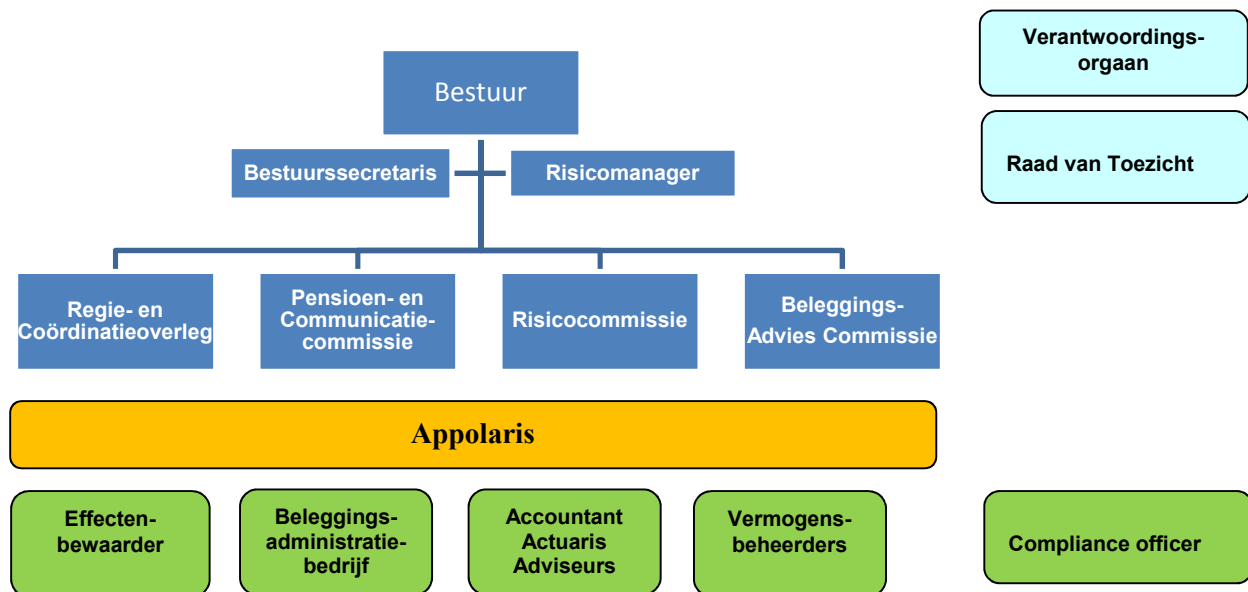
Strategische doelstellingen

PMA is een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds dat zich ten doel stelt overeenkomstig de bepalingen van haar statuten, het uitvoeringsreglement en de pensioenreglementen uitkeringen aan (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden, gewezen partners en nabestaanden te verstrekken ter zake van arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden.

Met inachtneming van criteria die aan maatschappelijk verantwoord beleggen worden gesteld, het streven naar het behalen van een zo hoog mogelijk financieel rendement, zodanig dat de toeslagambitie mogelijk wordt gemaakt (de toeslagverlening uit de opbrengsten gefinancierd kan worden). De toeslagambitie heeft prioriteit, maar wel onder de randvoorwaarde dat de kans en mate van korten aanvaardbare proporties kent.

De organisatie

De organisatie van PMA wordt bepaald door de verantwoordelijkheden, bevoegdheden en onderlinge verhoudingen van bij het pensioenfonds betrokken organen, commissies, instellingen en andere betrokkenen. Deze worden hieronder schematisch weergegeven, waarna hun verschillende rollen kort worden beschreven.



Bestuur van het pensioenfonds

Het bestuur van PMA is paritair samengesteld en bestaat statutair uit ten minste acht leden, indien gewenst aangevuld met een onafhankelijk lid. Vier werkgeversleden worden voorgedragen door de werkgeversorganisaties in de branche, VZA en ASKA. Drie werknemersleden worden voorgedragen door de werknemersorganisaties in de branche, FNV en CNV Connectief. Eén bestuurslid, zijnde de vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden, wordt door het bestuur benoemd na daartoe gehouden verkiezingen. Indien er één kandidaat is dan zullen er geen verkiezingen worden gehouden. Daarnaast bestaat de mogelijkheid tot het benoemen van één extra bestuurslid, namelijk een onafhankelijk bestuurslid met specifieke deskundigheid op een door het bestuur bepaald aandachtsgebied. De bestuursleden worden benoemd voor een periode van vier jaar. Het aantal herbenoemingen van een bestuurslid is gemaximeerd op twee.

Het bestuur is belast met het besturen van PMA en is als zodanig eindverantwoordelijk voor al wat door of namens PMA wordt gedaan of nagelaten. Het bestuur heeft diverse commissies ingesteld die onder meer tot taak hebben besluiten die het bestuur moet nemen, voor te bereiden. Deze commissies rapporteren aan het bestuur. Statutair hebben drie bestuursleden de functie van voorzitter, secretaris en penningmeester. PMA heeft daarnaast een eigen risicomanager en een ambtelijk secretaris die het bestuur ondersteunen bij zijn werkzaamheden. Tevens heeft PMA een externe compliance officer.

Het bestuur vertegenwoordigt het pensioenfonds en draagt de (eind)verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregelingen en het daartoe behorende pensioen- en beleggingsbeleid. Het bestuur vergadert circa tien keer per jaar. Besluitvorming vereist de aanwezigheid of vertegenwoordiging van ten minste vijf bestuursleden en een meerderheid van de uitgebrachte stemmen. De bevoegdheden van het bestuur zijn vastgelegd in de Statuten van PMA.

Door het bestuur zijn vier commissies ingesteld die onder meer tot taak hebben besluiten, die het bestuur moet nemen, voor te bereiden.

Het bestuur kent de volgende commissies;

- Het Regie- en Coördinatieoverleg (RCO); en de
- Beleggings Advies Commissie (BAC);
- Risicocommissie (RC); en
- Pensioen- en Communicatie Commissie (PCC).

Bij de samenstelling van de commissies wordt vooral gekeken naar vakinhoudelijke kennis en ervaring van bestuursleden. De commissies voeren hun taken uit op basis van een Reglement en leggen in schriftelijke verslagen verantwoording af aan het bestuur.

Regie- en Coördinatieoverleg

Het bestuur heeft een Regie- en Coördinatieoverleg (RCO), bestaande uit de voorzitter, secretaris en penningmeester. Dit overleg houdt zich bezig met de procedurele voorbereiding van (de agenda van) de bestuursvergaderingen en opvolgen van besluitvorming van het bestuur. Daarnaast is het Regie- en Coördinatieoverleg het eerste aanspreekpunt voor de Raad van Toezicht, het Verantwoordingsorgaan, cao-partijen, uitvoeringsorganisatie Appolaris en andere bij PMA betrokken partijen.

Beleggings Advies Commissie

De Beleggings Advies Commissie (BAC) bestaat uit ten minste twee leden van het bestuur en één of twee externe deskundigen. Deelnemer aan de vergadering is de manager Beleggingen namens Appolaris. De BAC adviseert het bestuur betreffende het beleggingsbeleid en ziet toe op de uitvoering daarvan. De commissie ontvangt, door middel van goedkeuring van het jaarlijkse Beleggingsplan, een mandaat van het bestuur om gedurende het (kalender)jaar binnen specifiek vastgelegde kaders operationele beslissingen met betrekking tot de beleggingen te nemen. Nieuwe beleggingsinstrumenten, nieuwe beheerders, beleggingsfondsen en –mandaten worden door het bestuur geaccordeerd.

Risicocommissie

De Risicocommissie (RC) bestaat uit ten minste twee bestuursleden en de risicomanager van PMA. Namens Appolaris neemt de manager FRIT deel aan de vergaderingen. De primaire aandachtsgebieden van deze commissie zijn verslaglegging en risicomanagement.

Pensioen- en Communicatiecommissie

De Pensioen- en Communicatiecommissie (PCC) bestaat uit ten minste twee bestuursleden. Namens Appolaris neemt de manager Pensioenen deel aan de vergaderingen. Deze commissie houdt zich vooral bezig met het pensioenreglement, de toekenning van pensioenrechten, de premievaststelling en de communicatie.

Sleutelfunctiehouders

In het kader van de EU-richtlijn IORP II is PMA voornemens een drietal sleutelhouders te benoemen; De risicobeheerfunctie, de interne audit functie en de actuariële functie. Met betrekking tot de actuariële functie heeft reeds een benoeming plaatsgevonden na instemming van DNB. PMA heeft er voor gekozen om de actuariële functie te beleggen bij de certificerend actuaaris. Rob Schilder van WTW, tevens certificerend actuaaris van het fonds, is na instemming van DNB benoemd tot sleutelfunctiehouder Actuarium.

Kennis- en vaardigheden bestuur

Het bestuur heeft een geschiktheidsplan opgesteld waarin is vastgelegd hoe het kennis- en vaardighedeniveau wordt gehandhaafd en bevorderd. Daarbij is in een matrix per bestuurslid de mate van geschiktheid vermeld op de volgende gebieden:

1. het besturen van een organisatie;
2. relevante wet- en regelgeving;
3. pensioenregelingen en pensioensoorten;
4. Actuariële begrippen en verslaglegging;
5. Beleggingsbeleid en vermogensbeheer
6. administratieve organisatie en interne controle;
7. uitbesteding van werkzaamheden;
8. communicatie.

PMA streeft naar een geschiktheid van niveau B bij alle bestuursleden op alle gebieden. Het geschiktheidsniveau van zowel de individuele bestuursleden als het bestuur als geheel wordt regelmatig vastgesteld. De bewaking van de geschiktheidsmatrix ligt bij het Regie- en Coördinatieoverleg (RCO).

Het geschiktheidsniveau wordt gehandhaafd en bevorderd door deelname van het voltallige bestuur aan minimaal één jaarlijkse studiebijeenkomst. Indien ontwikkelingen, zoals in wet- en regelgeving, daartoe aanleiding geven, worden er extra studiebijeenkomsten georganiseerd. Individuele bestuursleden worden daarnaast in de gelegenheid gesteld relevante cursussen te volgen die aansluiten bij de specifieke behoeften en wensen. Ook wordt vakliteratuur beschikbaar gesteld.

Toezicht en verantwoording

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestaat uit drie onafhankelijke leden die op geen enkele wijze, anders dan uit hoofde van hun rol in de Raad van Toezicht, betrokken zijn bij het functioneren van het pensioenfonds. De Raad van Toezicht heeft tot taak het toezicht houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. Dit omvat het toezien op een beheerste bedrijfsvoering, adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Daarnaast staat de Raad van Toezicht het bestuur met raad ter zijde.

De Raad van Toezicht heeft enkele goedkeuringsrechten waaronder goedkeuring van de besluiten van het bestuur tot vaststelling van het jaarverslag en de jaarrekening, het functieprofiel en beloningsbeleid voor bestuurders, en een besluit tot liquidatie van het pensioenfonds. De Raad van Toezicht heeft een Reglement ter uitwerking van en in aanvulling op de statutaire bepalingen.

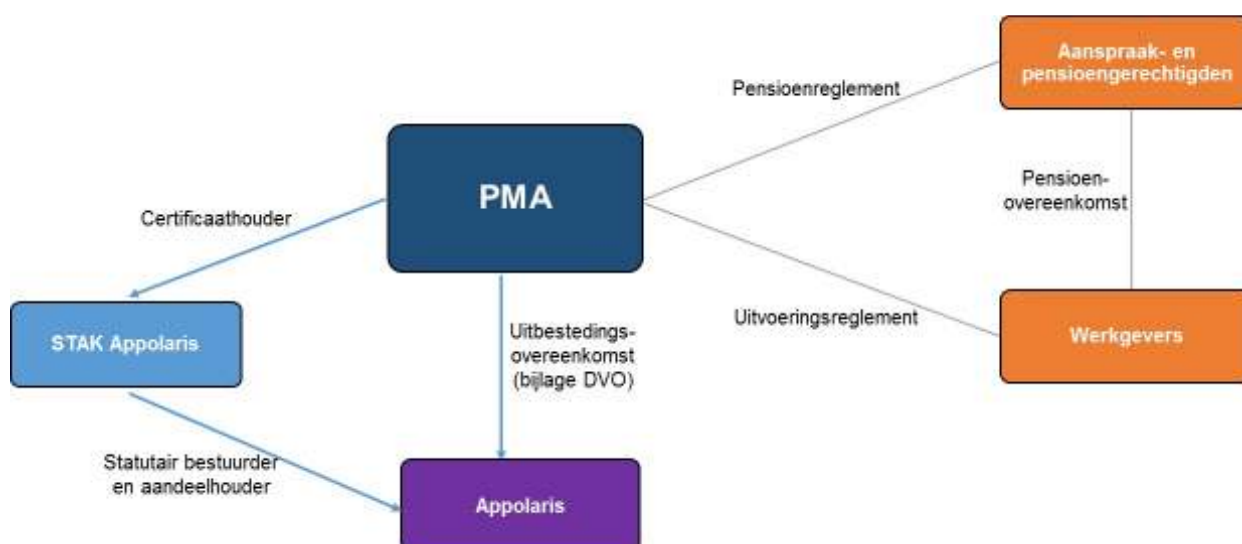
Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit acht leden; ze worden benoemd door werknemersorganisaties, de werkgeversorganisaties of worden gekozen door de pensioengerechtigden. Het Verantwoordingsorgaan geeft jaarlijks een oordeel over het door het bestuur gevoerde beleid en gemaakte beleidskeuzes. De regels met betrekking tot de vorm, inrichting, samenstelling en andere aangelegenheden van het Verantwoordingsorgaan zijn vastgelegd in het Reglement Verantwoordingsorgaan zoals vastgesteld en goedgekeurd door het bestuur.

Uitvoering

Uitvoeringsorganisatie Appolaris

PMA heeft operationele taken op het gebied van de uitvoering van het pensioenbeheer, het vermogensbeheer en grotendeels de bestuursondersteuning uitbesteed aan Appolaris. Op het terrein van balansmanagement en vermogensbeheer opereert Appolaris als fiduciair manager zoals gedefinieerd in de principes fiduciair beheer door de “Dutch Fund and Asset Management Association” (DUFAS). PMA is 100% economisch eigenaar van Appolaris.



StAK Appolaris

PMA is (via de Stichting Administratiekantoor (StAK) Appolaris) enig aandeelhouder van Appolaris. Het bestuur van StAK Appolaris bestaat uit vier leden van het bestuur van PMA. StAK Appolaris vormt de directie van Appolaris. Hiermee heeft PMA onder andere controle over het budget en de bedrijfsvoering.

Compliance officer

Er is een externe compliance officer aangewezen, te weten 'Holland Van Gijzen'. Vanuit de functie van compliance officer is Holland Van Gijzen verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de Gedragscode (zoals vermeld in hoofdstuk 2). Holland Van Gijzen rapporteert haar bevindingen per kwartaal mondeling en schriftelijk aan PMA.

Effectenbewaarder en beleggingsadministratiebedrijf

Kasbank is door het bestuur aangesteld als de partij die zorg draagt voor de activiteiten op het gebied van de bewaarneming van effecten, beleggingsadministratie en gerelateerde dienstverlening.

De accountant

De accountant van PMA, PricewaterhouseCoopers Accountants NV, is verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening en ziet toe op de juiste en volledige uitvoering van maatregelen met betrekking tot de interne controle. De accountant heeft daarnaast een actieve rol in de beoordeling van de interne beheersing. Tot de overige taken van de accountant behoren onder andere:

- de controle van de jaarlijkse staten voor DNB;
- het beoordelen van de jaarlijkse vaststelling van de normportefeuille van de beleggingen;
- de controle van de jaarlijkse berekening van de Z-score beleggingen.

Over al deze controles respectievelijk taken geeft de accountant verklaringen af.

De certificerend actuaris

De certificerend actuaris Willis Towers Watson (WTW) beoordeelt de vermogenspositie van het pensioenfonds in relatie tot de aangegane verplichtingen en de aanwezige middelen, en neemt daarbij het financieel beleid van het pensioenfonds mede in aanmerking. De actuaris doet het onderzoek op basis van zijn wettelijke verantwoordelijkheid, zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, en gaat na of voldaan wordt aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor zijn opdracht onderzoekt de actuaris onder andere of:

- de voorziening pensioenverplichtingen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten; en
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de 'prudent person'-regel.

De adviserend actuaris

De adviserend actuaris Sprenkels & Verschuren (S&V) adviseert op diverse pensioen technische vraagstukken waaronder het premiebeleid, het herstelplan, de haalbaarheidstoets en de waarderingsgrondslagen voor de pensioenvoorziening. Daarnaast stelt de adviserend actuaris het jaarlijkse actuariële rapport op met een analyse van het verloop van de pensioenverplichtingen.

2. Operationele uitbesteding en beheerste bedrijfsvoering

2.1 Operationele uitbesteding

Dienstverlening Appolaris; uitbestedingsovereenkomst en dienstverleningsoverzicht

Het pensioenfonds heeft, zoals eerder vermeld, de uitvoering van haar taken grotendeels uitbesteed aan de uitvoeringsorganisatie Appolaris.

De taken en verantwoordelijkheden van Appolaris zijn vastgelegd in een Uitbestedingsovereenkomst (UBO), waarin op hoofdlijnen afspraken zijn gemaakt over de wijze waarop de dienstverlening plaatsvindt. De serviceniveaus en vergoedingen ten aanzien van bestuursondersteuning, pensioenadministratie, communicatie vermogensbeheer, financiën & verantwoording en risicomangement zijn vastgelegd in het Dienstverleningsoverzicht (DVO).

Over de naleving van de UBO en het DVO wordt door Appolaris periodiek aan het bestuur verantwoording afgelegd. Het bestuur toetst in welke mate de uitvoeringsorganisatie aan de prestatieafspraken voldoet en of bijstelling nodig is. De uitvoeringsorganisatie verstrekt periodiek ook specifieke rapportages over de toetsing van interne beheersmaatregelen.

Via een, in principe, maandelijks vergaderingscyclus is het bestuur nauw betrokken bij hoe en wanneer deze diensten worden geleverd en beslist zij aan de hand van door Appolaris opgestelde voorstellen over de belangrijkste parameters als inzet, kwaliteit en kosten. Voorbeelden zijn de **Kwartaalplannen** inzake de beleggingen waarbij eveneens aandacht wordt gegeven aan de risicobeoordeling van toekomstige scenario's.

Beheersmaatregelen

De belangrijkste beheersmaatregelen die PMA hanteert ten aanzien van de uitbesteding aan Appolaris zijn:

- Een procesmatige inrichting van het pensioenbeheer en de ondersteuning in het vermogensbeheer, met een onafhankelijke risicomangement functie, waarbij bij elk hoofdproces is vastgelegd wat de bestuurlijke betrokkenheid is;
- Periodieke evaluatie (schriftelijk en mondeling) van de verrichte werkzaamheden of uitkomsten van deze werkzaamheden;
- Toetsing van de kwaliteit van de interne organisatie aan de hand van ISAE-3402 rapportages of daaraan gelijkgestelde rapporten.

Rapportages

Via diverse rapportages houdt het bestuur zicht op de uitvoering. De belangrijkste rapportages zijn:

ISAE-3402:

Eenmaal per jaar stelt Appolaris een door de accountant te controleren ISAE-3402-rapport op. Dit is een rapportage met betrekking tot de opzet, het bestaan en de werking van beheersmaatregelen met betrekking tot de door Appolaris uitgevoerde processen ten aanzien van pensioenuitvoering, vermogensbeheer en de daarbij ondersteunende financiën & verantwoordingsprocessen.

DVO-rapportages:

Elk half jaar stelt Appolaris een DVO-rapportage op die PMA inzage geeft in hoeverre Appolaris aan de overeengekomen werkzaamheden heeft voldaan.

Kwartaalrapportages:

Via kwartaalrapportages worden de uitkomsten van de werkzaamheden gerapporteerd en wordt inzicht gegeven in de relevante financiële en niet financiële risico's. Voor het balans- en vermogensbeheer betreft dit informatie over de financiële positie van het pensioenfonds en de beleggingsportefeuille inclusief performance.

Daarnaast wordt er in *maandrapportages* op hoofdlijnen over de financiële positie en de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds gerapporteerd.

Voor het vermogensbeheer zijn de risico's ingekaderd via een zogeheten '**Interventieladder**' (opgenomen in bijlage 5) waarbij begrenzings zijn aangegeven met daarbij procedures waarin is beschreven wanneer en hoe het bestuur wordt betrokken bij (mogelijke) overschrijdingen.

2.2 Beheerste bedrijfsvoering

Naast de borging van operationele activiteiten is het voor een beheerste bedrijfsvoering van belang de integriteit en het risicomanagement te bewaken.

Integriteitsbeleid

PMA acht het van belang om de integriteit te bevorderen en heeft maatregelen getroffen om de bijbehorende risico's te beheersen. Voorbeelden van risico's zijn mogelijke belangenverstremming, aantasting van de reputatie alsmede de bestaande of toekomstige bedreiging van het vermogen als gevolg van ontoereikende naleving van hetgeen bij wet- of regelgeving, dan wel maatschappelijke normen, is voorgeschreven. Hieronder vallen ook maatregelen ten aanzien van witwassen, terrorismefinanciering en sanctiewetgeving. De integriteitsrisico's zijn in kaart gebracht en geanalyseerd in de "Nota Integriteitsbeleid PMA". Het integriteitsbeleid wordt jaarlijks besproken in het bestuur en, indien nodig, geactualiseerd.

Gedragscode

PMA en Appolaris kennen beide een vergelijkbare gedragscode waarin voorschriften zijn vastgelegd ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik of oneigenlijk gebruik van de aanwezige informatie. Werknemers van Appolaris en PMA dienen zich, evenals de bestuurders van PMA en de leden van de Raad van Toezicht en het Verantwoordingsorgaan en andere verbonden personen, te houden aan de voor hen relevante gedragscode. Jaarlijks worden mogelijk tegenstrijdige belangen bij hoofd- en nevenfuncties, privérelaties en beoogde contractspartijen in kaart gebracht en in het bestuur besproken, evenals de tegenstrijdige belangen bij het ontvangen en geven van geschenken. De externe compliance officer is verantwoordelijk voor de uitoefening van het algemene toezicht op de naleving van de gedragscodes als geheel en het toezicht op de naleving van de regels omtrent privétransacties in het bijzonder.

Klokkenluidersregeling en Incidentenregeling

PMA heeft een klokkenluidersregeling en een incidentenregeling. Deze regelingen beschrijven de procedure die van toepassing is als het vermoeden bestaat dat er sprake is van een intern voorval dat invloed heeft op de financiële positie of reputatie van het pensioenfonds (incident).

Klachten- en geschillenprocedure

PMA beschikt verder over een reglement klachtenprocedure en een reglement geschillenprocedure. Belanghebbenden kunnen een klacht over de wijze van uitvoering van de taken door het pensioenfonds indienen dan wel een geschil over een door het pensioenfonds genomen besluit aanhangig maken. Er is sprake van een geschil in de zin van dit reglement indien belanghebbenden het niet eens zijn met een door het pensioenfonds genomen besluit. Indien belanghebbende een werkgever is die het niet eens is met een door PMA genomen besluit inzake het uitvoeringsreglement is er sprake van een geschil zoals bedoeld in het uitvoeringsreglement, en is de geschillenprocedure zoals opgenomen in artikel 12 van het uitvoeringsreglement van toepassing. Het bestuur van PMA wordt periodiek geïnformeerd over de klachten en geschillen die zich hebben voorgedaan.

Bedrijfscontinuïteit en informatiebeveiliging

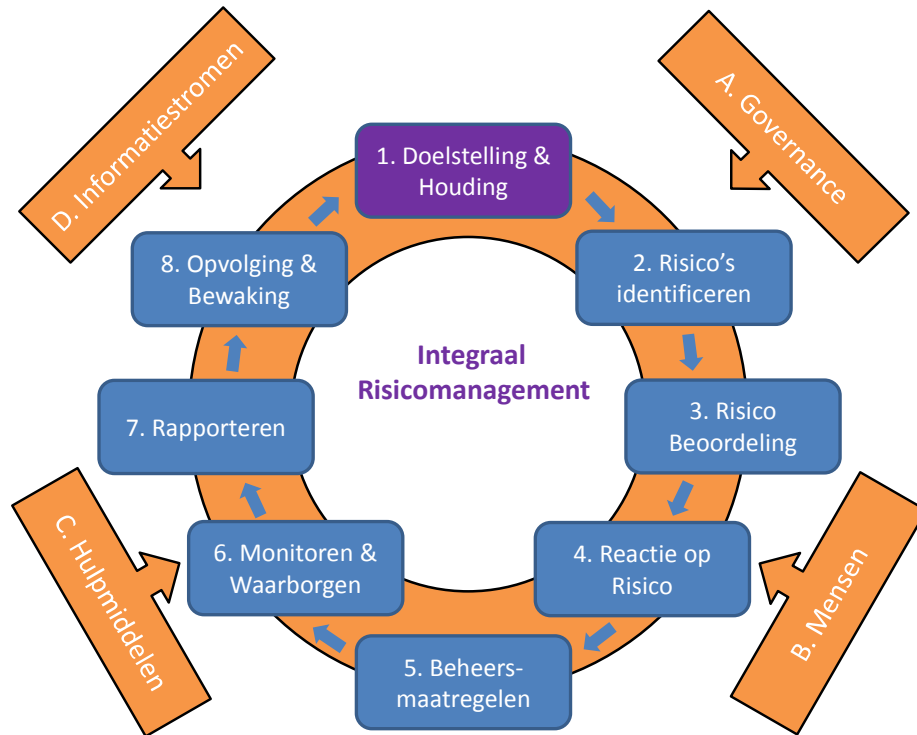
In het kader van een beheerste bedrijfsvoering wordt eveneens aandacht geschonken aan de bedrijfscontinuïteit en IT risico's, vastgelegd in een bedrijfscontinuïteitsplan en de beschrijving van het informatiebeveiligingsbeleid. PMA stelt in het beleid de eisen vast waaraan de uitbestedingsrelaties moeten voldoen. Een belangrijk onderdeel hiervan is het informatiebeveiligingsbeleid.

Voor de IT risico's wordt tevens aansluiting gezocht bij de DNB normering van COBIT (Control Objectives for Information and related Technology).

Risicomanagement

In de Nota 'Integraal Risicomanagement' (IRM) heeft PMA haar risicobeheer raamwerk omschreven. Hierbij is uitgegaan van een risicobeheercyclus zoals deze is geadviseerd door de Pensioenfederatie.

Het IRM-beleid van PMA omvat het gehele pensioenfonds, inclusief alle uitbestede activiteiten bij de uitbestedingspartijen. De invulling van IRM is bij PMA gebaseerd op het Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode (FIRM) van DNB voor integrale beheersing van risico's. De stappen in het proces staan in de volgende figuur weergegeven.



Voor de identificatie van risico's wordt als basis de FIRM-indeling gehanteerd. FIRM identificeert tien financiële en niet-financiële risicotypen.

De risicomanagementfunctie binnen PMA wordt ingevuld door de risicomanager van het fonds. De risicomanager heeft een onafhankelijke rapportage lijn naar het bestuur. Deze functie borgt dat integraal risicomanagement bij PMA een proces is dat aangestuurd wordt door het bestuur en dat continu doorlopen wordt.

IRM wordt toegepast bij het formuleren van de strategie van het pensioenfonds en het identificeert potentiële gebeurtenissen die invloed kunnen hebben op het behalen van de doelstellingen van het pensioenfonds. Ook vormt het een handvat om risico's te kunnen beheersen zodat deze binnen de risicobereidheid vallen.

PMA heeft beleid ontwikkeld waarin bewust bepaalde financiële risico's worden geaccepteerd omdat die passen bij de deelnemersopbouw en daaruit afgeleid de ambitie van het pensioenfonds. De mate waarin PMA bereid is om risico's te nemen in het beleggingsbeleid hangt samen met de andere beleidsinstrumenten zoals het premie-, toeslag- en kortingenbeleid. Het integraal risicomanagement biedt naast adequaat herkennen en beheeren en monitoren van de risico's, ook mogelijkheden om in te springen op kansen die ontstaan om bijvoorbeeld middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten.

Voor het integraal risicomanagement is een governancestructuur met een verdeling van taken en rollen en een jaarlijkse cyclus van integrale risico-identificatie en prioritering opgezet, waarvan de uitkomsten aan het bestuur worden gerapporteerd.

PENSIOENREGELING

3. Hoofdpijnen van de pensioenregeling

3.1 De pensioenregeling

Per 1 januari 2019 geldt de volgende, hier op hoofdpijnen beschreven, pensioenregeling. De volledige inhoud van het pensioenreglement is te vinden op de website van PMA.

De pensioenregeling heeft het karakter van een uitkeringsovereenkomst en is een zogenaamde middelloonregeling. In een middelloonregeling wordt pensioen opgebouwd over het gemiddelde, tijdens de periode van deelname aan de pensioenregeling van PMA, verdiende salaris. Daarnaast is er de ambitie om de opgebouwde aanspraken jaarlijks te verhogen op basis van de loonontwikkeling in de Collectieve Arbeids Overeenkomst (Cao) Apotheken.

Er is ten aanzien van de aanspraken en rechten sprake van een afgefinancierde regeling. De vroegste aanvangsleeftijd voor pensioenopbouw is 20 jaar en de pensioenrichtleeftijd is 67 jaar. Medewerkers die jonger zijn dan 20 jaar zijn op risicobasis verzekerd voor partner-, wezen-, en arbeidsongeschiktheidspensioen.

De pensioengrondslag bedraagt het pensioengevend salaris verminderd met een franchise. Het pensioengevend salaris bedraagt 12 maal het maandsalaris, vermeerderd met 8% vakantietoeslag. De franchise bedraagt 1 januari 2019 € 13.785 en wordt aangepast op basis van de loonontwikkeling in de Cao Apotheken. Het pensioengevend jaarsalaris is gemaximeerd. Per 1 januari 2019 bedraagt het maximum € 107.593. Naast twaalf maandelijks uitkeringen wordt in de maand april een vakantietoeslag van 8% uitgekeerd.

Ouderdomspensioen

Het op te bouwen levenslange ouderdomspensioen bedraagt met ingang van 1 januari 2018 1,76% van de pensioengrondslag voor elk kalenderjaar waarin aan de pensioenregeling is deelgenomen. Het ouderdomspensioen gaat standaard in op de pensioenrichtleeftijd van 67 jaar.

Partnerpensioen

Ten behoeve van de partner van de (gewezen) deelnemer wordt een partnerpensioen opgebouwd. De opbouw van het partnerpensioen is met ingang van 1 januari 2018 gelijk aan 1,232% (70% van 1,76% opbouw van het ouderdomspensioen). Bij overlijden van een actieve deelnemer bedraagt het partnerpensioen de aanspraak op partnerpensioen die zou bestaan op de pensioenrichtleeftijd indien de actieve deelnemer niet zou zijn overleden en het dienstverband zou zijn gecontinueerd bij de actuele arbeidsgegevens.

Indien de deelnemer dit wenst, kan afstand worden gedaan van de opbouw van het partnerpensioen. Voor deze afstand is toestemming van de betrokken partner vereist. De deelnemersbijdrage wordt in dat geval verminderd met een vast percentage dat gerelateerd is aan de voor dit pensioen benodigde doorsneepremie. De doorsneepremie is de, door PMA in rekening te brengen, premie waarbij een, ongeacht leeftijd, geslacht en burgerlijke staat, solidaire procentuele bijdrage van de opbouwgrondslag wordt geheven.

Wezenpensioen

De opbouw van het wezenpensioen bedraagt per kind 14% van de opbouw van het levenslange ouderdomspensioen en wordt uitgekeerd tot de 21-jarige leeftijd van het kind, voor studerende kinderen tot uiterlijk de 27-jarige leeftijd.

Anw-compensatie

De Anw-compensatie betreft een aanvullende uitkering op de nabestaandenuitkering uit hoofde van de Algemene nabestaandenwet (Anw). De Anw-compensatie voor de nabestaande is gelijk aan het verschil tussen de maximale nabestaandenuitkering ingevolge de Anw en de werkelijke Anw-uitkering. De Anw-compensatie wordt bij een parttime dienstverband naar evenredigheid vastgesteld.

Arbeidsongeschiktheidspensioen

Het verzekerde arbeidsongeschiktheidspensioen is gelijk aan het verschil tussen de loonaanvullinguitkering zoals die op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) zou zijn vastgesteld voor een arbeidsongeschikte (gewezen) deelnemer en de vervolgutkering zoals die op grond van de WIA is vastgesteld voor deze (gewezen) deelnemer.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

Indien een deelnemer geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt wordt in de zin van de WIA en een uitkering ontvangt uit hoofde van deze wet, wordt de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk voortgezet zolang deze situatie voortduurt zonder dat premie verschuldigd is. Gedurende de periode van premievrijstelling wordt de pensioengrondslag geïndexeerd op basis van de loonontwikkeling in de Cao Apotheeken tot en met 2019 en de prijsinflatie vanaf 2020 (conform het toeslagbeleid van PMA).

3.2 Individuele keuzemogelijkheden

De deelnemer heeft de volgende individuele keuzemogelijkheden met betrekking tot de opgebouwde aanspraken:

- het levenslange ouderdompensioen kan worden omgezet in een ouderdompensioen dat gedurende tien jaar na ingang van het ouderdompensioen wordt verhoogd en na die periode op een lager niveau wordt vastgesteld;
- vervroegen van de pensioendatum (met actuariële korting) naar op zijn vroegst de leeftijd van 55 jaar;
- omzetting van levenslange ouderdompensioen in tijdelijk ouderdompensioen vanaf de pensioendatum tot de AOW-leeftijd, gemaximeerd op 80% van de franchise;
- het opgebouwde ouderdompensioen kan worden uitgeruild tegen extra partnerpensioen;
- het opgebouwde partnerpensioen kan op de pensioendatum worden uitgeruild tegen extra ouderdompensioen;
- deeltijdpensionering.

3.3 Enkele bijzondere aspecten

Waardeoverdracht

Waardeoverdracht vindt plaats op basis van de bepalingen in de Pensioenwet en hoofdstuk 6 van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling en Paragraaf 2 van de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling (van toepassing op waardeoverdrachten vanaf 8 juli 1994). Het pensioenfonds verleent in beginsel medewerking aan waardeoverdrachten van vóór 8 juli 1994.

Er vindt automatische waardeoverdracht plaats van premievrije pensioenen onder de afkoopgrens. Een premievrij ouderdompensioen van € 2 of lager komt te vervallen.

Afkoop kleine pensioenen

Premievrije pensioenen onder de afkoopgrens worden bij ingang afgekocht, of als het fonds na beëindiging van de deelneming in een periode van minimaal vijf jaar ten minste vijfmaal tevergeefs heeft geprobeerd om de waarde over te dragen aan een andere pensioenuitvoerder.

Flexibiliserings- en afkooptarieven

Variabilisering en afkoop van de pensioenrechten vindt plaats op basis van sekseneutrale en collectief actuariael gelijkwaardige tarieven. Deze zijn opgenomen in (de bijlage van) het pensioenreglement.

De tarieven worden vastgesteld op basis van de laatste AG-tafels en de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Om grote fluctuaties in de flexibiliserings- en afkooptarieven te voorkomen, wordt gebruik gemaakt van de gemiddelde marktrente over een periode van 48 maanden. Bij de bepaling van de flexibiliserings- en afkooptarieven wordt uitgegaan van de gemiddelde marktrente zoals die geldt per 30 juni van het voorgaande jaar. In de afkooptarieven wordt geen rekening gehouden met de opslag voor toekomstige uitvoeringskosten en de vakantietoeslag. In de bepaling van de afkoopwaarde wordt de vakantietoeslag separaat meegenomen.

De flexibiliserings- en afkooptarieven worden jaarlijks vastgesteld. Het bestuur besluit jaarlijks, na overleg met de actuaaris, of de op dat moment geldende factoren moeten worden aangepast.

Uitbetaling niet opgevraagde pensioenen aan nabestaanden

Aan de uitbetaling van niet opgevraagde pensioenen aan nabestaanden zijn de volgende voorwaarden verbonden

1. Uitbetaling geschiedt in beginsel alleen op verzoek van (en aan) de partner en/of kinderen van de gewezen deelnemer, niet aan andere erfgenamen.
2. Het verzoek moet binnen vijf jaar na het overlijden van de deelnemer zijn gedaan.

Uniforme RekenMethode (URM)

Op grond van artikel 14j lid 4 (Normen rekenmethodiek) van Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling, moet de pensioenuitvoerder procedures vaststellen voor de uitvoering, vaststelling en verantwoording van de URM. De URM is een rekenmethode, die op uniforme wijze inzicht biedt in de koopkracht na de pensioendatum in een verwacht, optimistisch en pessimistisch scenario. PMA hanteert hiervoor de generieke methode en heeft een procedure vastgesteld voor het maken van de berekeningen.

4. Deelname in het pensioenfonds

Inleiding

De *Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000 (Wet BPF 2000)*, geeft de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de bevoegdheid om op verzoek van sociale partners de deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds voor bedrijfsgenoten verplicht te stellen.

PMA is een dergelijk verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds. Dat wil zeggen dat werkgevers en werknemers die binnen de werkingssfeer vallen, verplicht zijn deel te nemen in het pensioenfonds. Deelname in het pensioenfonds is voor het eerst verplicht gesteld bij besluit van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 27 september 1957 en meest recent gewijzigd bij besluit van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 27 juni 2005.

Daarnaast biedt het pensioenfonds aan werkgevers de mogelijkheid om vrijwillig aan te sluiten en aan deelnemers de mogelijkheid om de reeds bestaande deelname in geval van beëindiging van de dienstbetrekking op vrijwillige basis voort te zetten.

Uitvoeringsreglement

Conform artikel 25 van de Pensioenwet heeft PMA een uitvoeringsreglement. Het uitvoeringsreglement is een door PMA opgesteld reglement waarin de rechten en plichten tussen PMA en verplicht aangesloten werkgevers zijn vastgelegd. In art. 25 van de Pensioenwet zijn onderwerpen opgenomen die in het uitvoeringsreglement moeten worden opgenomen. Zo bevat het uitvoeringsreglement onder meer bepalingen omtrent de wijze waarop de verschuldigde premie wordt vastgesteld, de wijze waarop en termijnen waarin de verschuldigde premie moet worden voldaan, de informatie welke door de werkgever aan PMA moet worden verstrekt en welke procedures gelden bij het niet nakomen van premiebetalingverplichtingen door de werkgever. Ook staat in het uitvoeringsreglement welke procedures gelden bij het opstellen en wijzigen van het pensioenreglement, de maatstaven voor en voorwaarden waaronder een toeslag wordt verleend en bepalingen over vrijwillige regelingen.

4.1 Verplichte deelname

Deelname in het pensioenfonds is verplicht gesteld voor medewerkers in dienst van werkgevers van openbare apotheken. De verplichtstelling is ook van toepassing op medewerkers in dienst bij een werkgever die een drogisterijbedrijf uitoefent én die de functie van apothekersassistent, als bedoeld in de Geneesmiddelenwet uitoefenen.

Onder *werkgever* wordt in dit verband verstaan:

Iedere natuurlijke of rechtspersoon die een apotheek exploiteert in Nederland, niet zijnde:

- een ziekenhuisapotheek;
- een apotheek van Rijk, provincie of gemeente; of
- een apotheek van een apotheekhoudend huisarts.

Onder *medewerker (of werknemer)* wordt in dit verband verstaan:

Iedereen die in dienst is van de werkgever, met uitzondering van degene die in het bezit is van het diploma van apotheker.

Onder *apothek* wordt in dit verband verstaan:

Een lokaal of samenhangend geheel van lokalen waarin geneesmiddelen worden bereid, ter hand worden gesteld en ten behoeve van terhandstelling worden opgeslagen, dan wel alleen ter hand worden gesteld en daartoe worden opgeslagen. Met een (openbare) apotheek worden gelijkgesteld:

- receptenuitrekenbureaus;
- receptenadministratiebureaus;
- receptencodeerbureaus;
- receptencontrolebureaus,

dan wel combinaties van dergelijke bureaus, en voor zover het betreft de aldaar werkzame apothekersassistenten, de opleidingscursussen van apothekers of groepen van apothekers voor apothekersassistenten.

Onder *ziekenhuisapothek* wordt in dit verband verstaan:

Een lokaal of samenhangend geheel van lokalen waarin ten behoeve van de in een ziekenhuis opgenomen patiënten geneesmiddelen worden bereid, ter hand worden gesteld en ten behoeve van terhandstelling worden opgeslagen, dan wel alleen ter hand worden gesteld en daartoe worden opgeslagen.

In Bijlage 1 is de volledige tekst van (het, in 2018, aangepaste besluit tot) de verplichtstelling opgenomen.

4.2 Vrijstelling

Indien een werkgever daar om verzoekt, kan het bestuur vrijstelling verlenen van de verplichting tot deelneming in de pensioenregelingen. Een verzoek als bedoeld in lid 1 wordt afgehandeld conform hetgeen hierover is bepaald in het Vrijstellings- en boetebesluit Wet BPF 2000, tenzij het een verzoek om vrijstelling wegens gemoedsbezwaren betreft.

4.3 Vrijwillige aansluiting

In de Statuten van PMA is voor werkgevers de mogelijkheid opgenomen tot vrijwillige aansluiting bij het pensioenfonds. Vrijwillige aansluiting bij het pensioenfonds is zodoende mogelijk, met inachtneming van de voorwaarden die de Pensioenwet daaraan stelt. Bovendien heeft het bestuur de mogelijkheid om in voorkomende gevallen aanvullende voorwaarden te stellen. Het beleid is hierbij gebaseerd op het uitgangspunt dat de belangen van stakeholders op geen enkele manier mogen worden geschaad door een vrijwillige aansluiting.

4.4 Vrijwillige voortzetting van de pensioenopbouw

Ten slotte biedt het pensioenfonds aan deelnemers de mogelijkheid om na beëindiging van het dienstverband de deelname aan de pensioenregeling gedurende maximaal drie jaar vrijwillig voort te zetten.

BELEID EN STURING

5. Premiebeleid

Ten behoeve van de financiering van de pensioenrechten worden bij aangesloten werkgevers en hun medewerkers pensioenpremies in rekening gebracht.

5.1 Uitgangspunten premiebeleid

De door PMA in rekening te brengen doorsneepremie wordt vastgesteld door het bestuur, na overleg met sociale partners. De doorsneepremie wordt jaarlijks getoetst aan deze gedempte kostendekkende premie op basis van verwacht rendement. Indien de doorsneepremie lager is dan de gedempte kostendekkende premie, wordt de pensioenopbouw in het betreffende jaar verlaagd.

Uitgangspunten voor het premiebeleid zijn:

- Een zo stabiel mogelijke feitelijke premie en pensioenopbouw;
- Gebaseerd op een rekenrente die aansluit bij het beleggingsbeleid en de toeslagtoezegging;
- Lage kans op opbouwkorting, evenwichtige belangenafweging in acht nemend.

Jaarlijks wordt getoetst of de vastgestelde premie nog steeds aan deze criteria voldoet.

Premiekorting wordt in principe niet gegeven. Het bestuur kan, met inachtneming van de wettelijke vereisten die aan premiekorting worden gesteld, een premiekorting overwegen indien gezien de beleidsdekkingsgraad:

- De technische voorzieningen met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen toereikend zijn;
- de beleidsdekkingsgraad ten minste gelijk is aan de voor volledige toeslagverlening benodigde dekkingsgraad;
- de voorwaardelijke toeslagverlening in de toekomst gefinancierd kan worden;
- de gemiste toeslagen en kortingen over de afgelopen 10 jaar zijn gerepareerd;
- de premiekorting gedurende een aantal jaren kan worden toegekend.

Van premierugstorting zal in beginsel geen sprake zijn.

5.2 Feitelijke premie

De reglementaire doorsneepremie bestaat uit een deelnemers- en een werkgeversbijdrage. De bijdragen worden uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag inclusief vakantietoeslag. Bij de verdeling van de pensioenpremies tussen werkgevers en werknemers is het uitgangspunt dat werkgevers 2/3e deel en werknemers 1/3e deel van de premie bijdragen.

In 2019 bedraagt de reglementaire doorsneepremie in totaal 24,45% van de pensioengrondslag (inclusief vakantietoeslag) en is als volgt verdeeld:

- Deelnemersbijdrage: 8,15% van de pensioengrondslag (vanaf 20 jaar)
- Werkgeversbijdrage: 16,3% van de pensioengrondslag (alle werknemers, dus ook jonger dan 20 jaar)

Komende jaren bedraagt de met de cao-partijen afgesproken pensioenpremie:

- 2020: maximaal 26,45% van de pensioengrondslag inclusief vakantietoeslag;
- 2021: maximaal 28,45% van de pensioengrondslag inclusief vakantietoeslag;
- 2022 en verder: maximaal 30,45% van de pensioengrondslag inclusief vakantietoeslag.

Met de cao-partijen is een proces afgesproken waarbij afwijkende afspraken kunnen worden gemaakt (zie paragraaf 5.4)

De pensioenpremie dekt alle onderdelen van de pensioenregeling, dus ook de verzekering van het Anw-hiaat en WGA-hiaat.

5.3 Premietoetsing

De feitelijke premie dient ten minste gelijk te zijn aan de gedempte kostendekkende premie.

Op grond van artikel 4 van het Besluit FTK mag voor de vaststelling van de kostendekkende premie worden uitgegaan van een dempingsmechanisme. Voor de vaststelling van de gedempte kostendekkende premie hanteert het pensioenfonds een verwachte rendementscurve, rekening houdend met een opslag in het kader van de toeslagtoezegging. Het verwachte rendement wordt per beleggingscategorie in principe voor vijf jaar vastgesteld:

- Rendement vastrentende waarden: de actuele marktrente (rentetermijnstructuur DNB) bij aanvang van de periode. De vaststelling van het verwacht rendement op vastrentende waarden geschiedt per 30 september van het jaar voorafgaande aan de aanvang van de periode. Dit rendement staat in beginsel voor een periode van vijf jaar vast.
De vaststelling heeft voor het laatst in 2015 plaats gevonden voor de periode 2016-2020, op basis van de RTS per 30 september 2015. Per 30 september 2020 wordt het rendement op vastrentende waarden opnieuw vastgesteld voor de periode 2021-2026.
- Rendement zakelijke waarden: het verwacht rendement op zakelijke waarden wordt vastgesteld op basis van naar de mening van het bestuur realistische parameters, naar de inzichten per 30 september van het jaar voorafgaande aan de aanvang van de periode. Deze parameters worden in beginsel afgeleid van verwachtingen van fiduciair beheerders op het moment van vaststellen van het rendement op zakelijke waarden. Het rendement op zakelijke waarden is maximaal gelijk aan de van toepassing zijnde maximale parameters (artikel 23a Besluit Financieel Toetsingskader).
De vaststelling heeft voor het laatst in 2015 plaats gevonden voor de periode 2016-2020. Het rendement op zakelijke waarden is hierbij gemaximeerd op de maximale parameters.
Per 30 september 2020 wordt het rendement op zakelijke waarden opnieuw vastgesteld voor de periode 2021-2026. Hierbij wordt jaarlijks getoetst of de door PMA gehanteerde parameters voldoen aan de wettelijke maxima (artikel 23a, Besluit Financieel Toetsingskader).
- Ingroeipad inflatie:
Tot en met 31 december 2019 kent PMA een toeslagambitie op basis van loonontwikkeling. In de jaren 2016-2019 wordt uitgegaan van het ingroeipad voor de looninflatie op basis van het door DNB op 19 oktober 2015 gepubliceerde ingroeipad voor looninflatie.
Vanaf 1 januari 2020 kent PMA een toeslagambitie op basis van prijsontwikkeling. In 2020 wordt uitgegaan van het ingroeipad voor de prijsinflatie op basis van het door DNB op 19 oktober 2015 gepubliceerde ingroeipad voor prijsinflatie.
Per 30 september 2020 wordt het ingroeipad opnieuw vastgesteld voor de periode 2021-2026 en gelijk gesteld aan het ingroeipad voor prijsinflatie per 30 september 2020.

De gedempte kostendekkende premie bestaat uit de volgende componenten:

- A. Nominale koopsom op basis van verwacht rendement, inclusief risico-opslagen (overlijdensuitkering, premievrijstellingsopslag, Anw-hiaat, WIA-hiaat);
- B. Koopsom toekomstige toeslagverlening (tot en met 2019 op basis van cao loonsverhogingen en vanaf 2020 op basis van prijsinflatie) (minimaal gelijk aan A vermenigvuldigd met de opslag voor vereist eigen vermogen);
- C. Opslag voor uitvoeringskosten

Het pensioenfonds vermeldt in haar jaarverslag de hoogte van de totale gedempte kostendekkende premie, de ongedempte kostendekkende premie en de hoogte van de totale feitelijke (doorsnee-)premie.

5.4 Proces m.b.t. vaststelling van het opbouwpercentage

Uiterlijk op 1 augustus van enig jaar informeert het bestuur van PMA cao-partijen over de inzichten met betrekking tot de pensioenopbouw naar situatie per 30 juni van enig jaar, gegeven de overeengekomen feitelijke premie in enig jaar en gegeven de gedempte kostendeekkende premie.

Uiterlijk op 1 november van enig jaar informeert het bestuur van PMA cao-partijen over de inzichten met betrekking tot de pensioenopbouw naar de situatie per 30 september van enig jaar (formeel meetmoment), gegeven de overeengekomen feitelijke pensioenpremie en gegeven de gedempte kostendeekkende premie in enig jaar. Indien de feitelijke premie in enig jaar lager is dan de voor de pensioenopbouw benodigde premie, zal het bestuur van PMA voorstellen om het opbouwpercentage te verlagen tot het niveau behorende bij de situatie dat de feitelijke premie gelijk is aan de gedempte kostendeekkende premie.

Cao-partijen informeren het bestuur van PMA uiterlijk op 1 december van enig jaar, indien zij voor het betreffende jaar een eventuele verlaging van de pensioenopbouw (gedeeltelijk) wensen te compenseren door een hogere feitelijke premie. Indien het bestuur van PMA voor 1 december van enig jaar geen bericht ontvangt van cao-partijen, zal de door het bestuur van PMA vastgestelde opbouwpercentage naar de situatie per 30 september worden toegepast in het daaropvolgend jaar.

5.5 Verlaging pensioenopbouw in enig jaar

De feitelijke premie dient ten minste gelijk te zijn aan de gedempte kostendeekkende premie. Indien de doorsneepremie lager is dan de gedempte kostendeekkende premie, wordt de pensioenopbouw in het betreffende jaar verlaagd, zodanig dat de doorsneepremie ten minste gelijk is aan de gedempte kostendeekkende premie. De (tijdelijke) verlaging geldt zowel voor het opbouwpercentage ouderdomspensioen als voor het opbouwpercentage van het partnerpensioen, waarbij de verhouding tussen ouderdomspensioen en partnerpensioen 100:70 blijft.

5.6 Premie-inning

De werkgever voldoet vooraf de door haar verschuldigde premie in kwartaaltermijnen en draagt er zorg voor dat deze premie uiterlijk binnen een maand na de notadatum op de rekening van PMA is bijgeschreven. Het totaal aan verschuldigde premies voor enig jaar moet uiterlijk binnen zes maanden na afloop van het kalenderjaar aan het pensioenfonds zijn voldaan. De hiervoor genoemde termijnen gelden niet indien sprake is van een beëindiging van de deelneming. In dat geval wordt de ten tijde van de beëindiging nog verschuldigde premie binnen dertien weken aan het pensioenfonds voldaan.

Bij niet-tijdige betaling van de verschuldigde premie is de werkgever in gebreke. PMA vordert dan:

- rente, gelijk aan de consumentenrente als bedoeld in artikel 6:119 BW, over het bedrag aan verschuldigde premies vanaf de dag dat dit bedrag betaald had moeten zijn; en
- vergoeding van de buitengerechtelijke invorderingskosten, onverminderd de overige kosten van vervolging, verschuldigd volgens de van toepassing zijnde wetgeving.

Indien de niet-tijdige betaling ertoe leidt dat het pensioenfonds ultimo kwartaal een premieachterstand heeft ter grootte van 5% van de totale door het pensioenfonds te ontvangen jaarpremie, waarbij tevens niet voldaan wordt aan de op grond van artikel 131 PW geldende eisen inzake het minimaal vereist vermogen, stelt PMA het Verantwoordingsorgaan elk kwartaal schriftelijk op de hoogte van deze premieachterstand.

Indien de werkgever in gebreke blijft wordt, met inachtneming van de wettelijke termijnen, het bedrag aan premies samen met wettelijke en/of reglementaire renten, reglementaire boeten en aanmaningskosten bij dwangbevel ingevorderd volgens de procedure zoals bedoeld in artikel 21 van de Wet Bpf 2000.

6. Ambitie, beleid en sturing

6.1 Beleidskader

Het is de ambitie van PMA om een toeslag te verlenen op de pensioenen en de pensioenen te laten meestijgen met prijsinflatie. Er bestaat echter geen recht op toeslagverlening en er wordt geen reserve aangehouden om in de toekomst toeslagen te kunnen toekennen.

Het beleidskader geeft aan dat het bestuur bij een bepaald vermogen kan besluiten om een bepaalde mate van toeslag te verlenen en geeft in die zin richting aan de besluitvorming over toeslagverlening. Met betrekking tot de mate van de feitelijke toekenning van toeslagen wordt rekening gehouden met de uitgangspunten van het, in 2015 ingevoerde, financieel toetsingskader.

6.2 Toeslagbeleid

Het toeslagbeleid is voorwaardelijk, waarbij verder het volgende in acht wordt genomen:

- De mate van toeslagverlening is afhankelijk van de financiële positie. Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre de pensioenrechten en pensioenaanspraken (met uitzondering van de Anw-compensatie) worden aangepast;
- De maatstaf die PMA ter vaststelling van een toeslag hanteert is tot en met 2019 de algemene loonindex van de CAO Apotheken en vanaf 2020 de afgeleide consumentenprijsindex (CPI), zoals vastgesteld door het CBS.

Er vindt toeslagverlening plaats voor zover deze toekomstbestendig is. De toeslag wordt gefinancierd uit de beschikbare middelen en er wordt geen premie voor in rekening gebracht. Dat wil zeggen dat de financiële positie zodanig is dat het te verlenen toeslagpercentage naar verwachting ook in de toekomst verleend kan worden. Bij het toekennen van toeslagen wordt in beginsel niet gedifferentieerd tussen actieven en niet-actieven.

De toets, in hoeverre het gevoerde beleid tot toeslagverlening leidt, vindt jaarlijks plaats en is gebaseerd op de beleidsdekkingsgraad per eind september.

Bij de beoordeling van de financiële positie wordt getoetst of PMA voldoet aan de gestelde criteria betreffende de omvang van het eigen vermogen. Omdat er geen sturing is door middel van de premie, en het bestuur de kans op sturing door middel van de toeslagverlening wil beperken, wordt gestreefd naar een solvabiliteit die hoger ligt dan de wettelijke eisen m.b.t. de nominale pensioenaanspraken. Het bestuur toetst de vermogenspositie op basis van de (beleids-)dekkingsgraad die benodigd is om de opgebouwde aanspraken met hoge zekerheid geïndexeerd te kunnen afwickelen.

Dat betekent dat, indien aan een bepaalde eis voldaan wordt, er niet automatisch toeslag verleend wordt. Het bestuur neemt, binnen de wettelijke kaders, ook andere elementen in ogenschouw, waaronder, maar niet alleen, de beweging en/of de hoogte van de actuele dekkingsgraad.

Het bestuur hanteert voor een besluit over feitelijke toekenning onderstaande beleidsstaffel als leidraad, maar kan van deze leidraad afwijken, bijvoorbeeld als de actuele dekkingsgraad hiertoe aanleiding geeft of als dit vanuit een evenwichtige belangenafweging nodig wordt geacht.

Beleidsdekkingsgraad	Toeslagverlening (als percentage van de maatstaf)
Lager dan 110%	0%
Tussen 110% en bovengrens	Gedeeltelijk (voor zover ook in de toekomst te realiseren)
Hoger dan bovengrens	100% + eventuele inhaaltoeslagen en herstel van kortingen

Bovengrens toeslagbeleid

De bovengrens, zoals in voorgaande beleidsstaffel is vermeld, is de wettelijke grens waarboven volledige toeslagverlening (tot en met 2019 op basis van cao-loonsverhogingen en vanaf 2020 op basis van de prijsinflatie) mag plaatsvinden. Deze bovengrens wordt jaarlijks als volgt conform de Pensioenwet zo vastgesteld dat deze voldoet aan de eis van toekomstbestendigheid.

Bovengrens toeslagbeleid = 110% + CWT / VPV.

Hierbij worden de volgende definities gebruikt:

- CWT = Contante waarde toeslagen. Dit is de contante waarde van de kasstromen behorende bij de toeslagen indien de volledige maatstaf in elk jaar in de toekomst over de op de berekeningsdatum opgebouwde aanspraken wordt verleend. De contante waarde wordt bepaald op basis van het verwachte netto meetkundige rendement op zakelijke waarden conform het Besluit Financieel Toetsingskader.
- VPV = de Voorziening pensioenverplichtingen. Deze wordt bepaald op basis van de per de berekeningsdatum door het pensioenfonds gehanteerde actuariële grondslagen.

In hoofdstuk 9 wordt verder ingegaan op de geldende percentages.

6.3 Herstelplan

Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad bestaat er een reservetekort. Zodra er sprake is van een reservetekort zal het pensioenfonds De Nederlandsche Bank (DNB) hierover inlichten en een herstelplan opstellen conform artikel 138 van de Pensioenwet.

In het herstelplan wordt inzichtelijk gemaakt hoe de dekkingsgraad zich minimaal tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad zal herstellen en beschrijft het pensioenfonds de maatregelen die, gelet op de samenstelling van de populatie, worden genomen om binnen de wettelijke hersteltermijnen het reservetekort op te heffen. Zolang de situatie van een reservetekort bestaat zal het pensioenfonds het herstelplan jaarlijks opnieuw opstellen en bij DNB indienen.

6.4 Kortingenbeleid

Het bestuur kan als noodmaatregel besluiten de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen (te korten), indien overige maatregelen in het herstelplan niet voldoende zijn.

Deze situatie kan zich voordoen indien:

- Uit het herstelplan blijkt dat met inzet van overige financiële sturingsmiddelen herstel binnen de wettelijke termijnen niet mogelijk is. Vermindering van aanspraken zal dan in principe gespreid over de duur van het herstelplan plaatsvinden. Alleen de korting in het eerste jaar wordt onvoorwaardelijk toegepast. Eventuele kortingen in latere jaren worden alleen toegepast indien en voor zover dit noodzakelijk blijkt bij het in dat jaar op te stellen herstelplan.
- Er op zes achtereenvolgende (jaarlijkse) meetmomenten sprake is van een beleidsdekkingsgraad die lager is dan de minimale vereiste dekkingsgraad, en tevens de actuele dekkingsgraad op dat moment lager is dan de minimale vereiste dekkingsgraad. Hierdoor zal het pensioenfonds genoodzaakt zijn de situatie van een dekkingstekort per direct op te heffen door het korten van de opgebouwde aanspraken en rechten. Deze korting is onvoorwaardelijk. Hoewel de totale korting direct volledig in de financiële positie dient te worden verwerkt, wordt deze in principe gespreid over de maximaal toegestane looptijd.

Het bestuur behoudt zich het recht voor om, binnen de wettelijke mogelijkheden en een evenwichtige belangafweging in ogenschouw nemend, een extra (of meer dan evenredige) korting toe te passen om de zes achtereenvolgende meetmomenten te doorbreken.

Bij het toepassen van een korting wordt in beginsel niet gedifferentieerd tussen deelnemers (actieven) en gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en overige aanspraakgerechtigden (niet-actieven). Ingeval van korting vindt op verschillende momenten en manieren (o.a. in het jaarverslag en via nieuwsbrieven) communicatie plaats met belanghebbenden.

De financiële sturingsmiddelen, die het pensioenfonds kan toepassen om kortingsmaatregelen te voorkomen, staan beschreven in het crisisplan, dat is opgenomen in bijlage 3.

6.5 Reparatiebeleid

Toegepaste kortingen op opgebouwde pensioenen en uitkeringen worden op individuele basis bijgehouden in de administratie en kunnen in de toekomst worden gerepareerd indien de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de bovengrens van de beleidsstaffel voor het toeslagbeleid en het bestuur daartoe besluit.

Dit geldt ook voor gemiste toeslagen (kortingen op toeslagen).

Voor reparatie is 20% van het vermogen boven de bovengrens toeslagverlening beschikbaar. Eerst worden gekorte opgebouwde pensioen(uitkering)en gerepareerd en daarna gemiste toeslagen.

De individuele kortingen/gemiste toeslagen worden niet op jaarlaag geadministreerd, maar cumulatief. Dit betekent ook dat eventuele reparatie cumulatief plaatsvindt. Als:

- de totale waarde van de cumulatieve korting X is,
- de totale waarde van de cumulatieve gemiste toeslagen Y, en
- de beschikbare ruimte Z, dan:

wordt van elke individuele deelnemer Z/X^e (maximaal 100%) van de cumulatieve korting gerepareerd.

Als er vervolgens nog beschikbare ruimte over is wordt $(Z-X)/Y^e$ (maximaal 100%) van de cumulatieve gemiste toeslagen gerepareerd.

Bij het toepassen van reparatie wordt in beginsel ook niet gedifferentieerd tussen deelnemers (actieven) en gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en overige aanspraakgerechtigden (niet-actieven).

RISICO EN VERMOGENSBEHEER

7. Risicohouding en haalbaarheidstoets

Inleiding

Het pensioenfonds ontvangt pensioenpremies die worden belegd. Pensioenpremies plus beleggingsopbrengsten worden gebruikt voor (toekomstige) pensioenuitkeringen. PMA heeft voldoende vermogen nodig om een mate van zekerheid te bieden om de opgebouwde pensioenaanspraken te kunnen uitkeren. Hoeveel pensioen in het vooruitzicht kan worden gesteld, wordt mede bepaald door het (verwachte) beleggingsrendement en de rentestand.

In het algemeen is rendement een beloning voor het nemen van beleggingsrisico. In de beleggingen neemt PMA een afgewogen mate van risico waarbij rekening wordt gehouden met de risicobereidheid van de pensioengerechtigden en (gewezen) deelnemers, welke na overleg met het verantwoordingsorgaan en sociale partners wordt vastgesteld. Risico nemen houdt praktisch een kans op korten en een kans op toeslag in. Bij een actuariael tekort kan PMA niet terugvallen op de aangesloten werkgevers. Voor toeslagverlening wordt geen premie ontvangen en er zijn geen middelen voor gereserveerd.

De sociale partners in de branche vinden een pensioen met toeslagverlening en mogelijk een wat grotere kans op korten belangrijker dan een nominaal gelijkblijvend pensioen met een kleinere kans op korten. Om die reden worden, bij het nemen van beleggingsbeslissingen en het accepteren van de daaraan gerelateerde risico's, door het bestuur van PMA bewuste en verantwoorde keuzes gemaakt die de kans op het behalen van deze ambitie zo groot mogelijk maken. Het gaat bij de beleggingen om prudent beheer met inachtneming van de belangrijkste (risico-)aspecten die een impact kunnen hebben op de financiële positie van het pensioenfonds. Eind 2017 is, na overleg met het verantwoordingsorgaan en sociale partners, door het bestuur vastgesteld dat voor de afweging de ambitie voor 55% en het risico voor 45% meetelt. Dit is een aanpassing ten opzichte van de weging van 65% - 35% die vanaf 2015 tot en met 2017 van toepassing was.

Het beleid en de werkzaamheden inzake het risicomanagement zijn expliciet vastgelegd in het 'Integraal risicomanagementbeleid van PMA'. De onderkende risico's zijn door het bestuur beoordeeld via het principe van 'kans x impact'. De meest relevante risico's zijn:

Financiële risico's

1. renterisico als gevolg van verandering van de hoogte van de rente en veranderingen van de rentecurve;
2. inflatierisico als gevolg van het toenemen van de kosten van toeslagverlening die niet gedekt wordt door opbrengsten van de beleggingen;
3. marktrisico als gevolg van het fluctueren van marktprijzen.

Non-financiële risico's

1. Uitbestedingsrisico;
2. IT-risico; en
3. integriteitsrisico

7.1 Risicohouding

De risicohouding van PMA is als volgt samen te vatten:

- Om toeslagen te kunnen financieren zijn partijen bereid risico te lopen. De prioriteit ligt, conform de doelstellingen van het pensioenfonds, in principe meer bij de toeslagambitie dan bij het voorkomen van kortingen.
- Het ambitieniveau van toeslagverlening is vertaald in de mate waarin het pensioen jaarlijks kan worden aangepast ten opzichte van de maatstaf (met ingang van 1 januari 2020 prijsinflatie) Het verwachte niveau van toeslagverlening op lange termijn bedraagt gemiddeld genomen 65% van de maatstaf per jaar. Dit is de aanpassing van het pensioen inclusief eventueel toegepaste kortingen.
- Het risico van lagere toeslagverlening bij tegenvallende economische omstandigheden wordt door partijen geaccepteerd. Het minimaal toelaatbare niveau van toeslagverlening op lange termijn bij een slechtweerscenario bedraagt gemiddeld genomen 0% van de maatstaf per jaar.
- Het risico van afname van de dekkinggraad en kleine kortingen worden geaccepteerd.

- Het risico op de korte termijn wordt uitgedrukt in de wettelijk vereiste solvabiliteitsbuffer (zie ook paragraaf 9.3). Hierbij wordt door partijen een bandbreedte toegestaan van +/-5%.
- Er wordt gestreefd naar een zo stabiel mogelijke feitelijke pensioenpremie. De pensioenpremie wordt niet gezien als een sturingsmiddel.

Samengevat is de risicohouding: De toeslagambitie heeft prioriteit, maar wel onder de randvoorwaarde dat de kans en mate van korten aanvaardbare proporties kent.

7.2 Haalbaarheidstoets

Conform artikel 22 van het Besluit financieel toetsingskader en de nadere uitwerking in artikel 30 van de Regeling Pensioenwet wordt een zogenaamde haalbaarheidstoets uitgevoerd. De haalbaarheidstoets geeft inzicht in het te verwachten pensioenresultaat en de risico's die daarbij spelen, gegeven de financiële opzet van het pensioenfonds.

Bij de invulling van de haalbaarheidstoets worden door het bestuur kwantitatieve ondergrenzen bepaald die passen binnen de risicohouding van PMA. Ook de richtniveaus en bandbreedtes die per beleggings- en risicocategorie in het beleggingsbeleid worden opgenomen op basis van de 'prudent person' regel sluiten aan bij de risicohouding, zowel voor de korte als voor de lange termijn.

Aanvangshaalbaarheidstoets

PMA heeft per 30 juni 2018, vanuit de feitelijke financiële positie, een aanvangshaalbaarheidstoets laten uitvoeren om te laten zien dat het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau in voldoende mate aansluit bij de door het pensioenfonds gewekte verwachtingen over het pensioenresultaat, rekening houdend met de gekozen ondergrens. Het overleg tussen de verschillende organen van PMA en de sociale partners over deze, door het bestuur vastgestelde, ondergrenzen in de haalbaarheidstoets is afgerond waarbij de sociale partners hebben ingestemd met ondergrenzen.

De aanvangshaalbaarheidstoets laat zien (artikel 22 lid 3 Besluit FTK), dat:

- a) het verwachte pensioenresultaat boven de door het pensioenfonds te kiezen ondergrens voor dit pensioenresultaat blijft;
- b) het premiebeleid over de gehele berekeningshorizon voldoende realistisch en haalbaar is;
- c) het pensioenfonds voldoende herstelcapaciteit heeft om naar verwachting, vanuit de situatie dat aan de vereisten voor het minimaal vereist eigen vermogen wordt voldaan, binnen de looptijd van het herstelplan aan de vereisten voor het vereist eigen vermogen te voldoen;
- d) het pensioenresultaat op fondsniveau in het slechtweersscenario niet teveel afwijkt van het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau, waarbij het pensioenfonds hiervoor de maximale afwijking vaststelt.

De uitkomsten van de aanvangshaalbaarheidstoets waren:

	Ondergrens	Uitkomst	Score
Mediaan pensioenresultaat vanuit feitelijke situatie	90%	94%	V
Maximale relatieve afwijking ten opzichte van mediaan in geval van slechtweersscenario	45%	39%	V
Mediaan pensioenresultaat vanuit evenwicht situatie	90%	103%	V
Voldoende herstelkracht			V
Realistische premie			V

Jaarlijkse haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets wordt ieder jaar opnieuw uitgevoerd. Met de jaarlijkse haalbaarheidstoets wordt gemonitord in hoeverre het verwachte pensioenresultaat nog steeds aansluit bij de oorspronkelijk gewekte verwachtingen. Hierbij wordt, vanuit de feitelijke financiële positie, getoetst of het verwachte pensioenresultaat in voldoende mate aansluit bij de door het pensioenfonds gekozen ondergrens en of het pensioenresultaat in het slechtweerscenario niet teveel afwijkt van het verwachte pensioenresultaat.

Jaarlijks voert het bestuur uiterlijk vóór 1 juli de jaarlijkse haalbaarheidstoets uit. De uitkomsten van de (jaarlijkse) haalbaarheidstoets en een toelichting daarop worden na vaststelling gedeeld met het Verantwoordingsorgaan. In het jaarlijks oordeel, en de daaruit voortvloeiende rapportage voor het jaarverslag, neemt het Verantwoordingsorgaan zijn beoordeling van deze uitkomsten mee.

De criteria uit de toets, waarnaar jaarlijks wordt gekeken, betreffen de vaststelling of:

- het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau boven de door het pensioenfonds gekozen ondergrens voor dit pensioenresultaat blijft; en/of
- het pensioenresultaat op fondsniveau in het slechtweerscenario niet teveel afwijkt van het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau, waarbij het pensioenfonds hiervoor de maximale afwijking heeft vastgesteld.

Indien bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets blijkt dat niet wordt voldaan aan een van de criteria uit de aanvangshaalbaarheidstoets dan treedt het pensioenfonds in overleg met de sociale partners om te bezien of, en zo ja welke, maatregelen genomen moeten worden.

8. Vermogensbeheer

8.1 Doelstelling en financiële ambitie

De doelstelling van PMA om een adequaat pensioen te kunnen realiseren voor alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden betekent concreet dat het beleggingsbeleid erop is gericht om naast het nominale pensioen ook een toeslag te kunnen toekennen om zo de koopkracht te beschermen. Er wordt dus gestreefd naar:

- het op langere termijn op maatschappelijk verantwoorde wijze realiseren van een beleggingsrendement waarmee de marktwaarde van de beleggingen minimaal gelijke tred houdt met de marktwaarde van de pensioenverplichtingen vermeerderd met de verwachte prijsinflatie;
- het op kortere termijn beperken van de kans op, en mate van, korting.

8.2 Beleggingsbeginselen

Beleggen is in feite het vertrouwen op het kunnen behalen van voldoende rendement. Het bestuur van PMA heeft als basis voor de beleidsvorming voor de beleggingen een aantal uitgangspunten geformuleerd.

De belangrijkste acht beginselen en de praktische consequenties zijn:

(Visie op) financiële markten

1. Vanwege de vergaande globalisering van markten en individuele ondernemingen verdient een mondiale benadering de voorkeur boven een sector-, factor- en/of regiobenadering.

Consequentie: PMA belegt zodanig dat een brede, bij voorkeur wereldwijde, exposure en spreiding van de portefeuille wordt verkregen. Als dat kan met beleggingen in bedrijven uit de ontwikkelde markten met een goede governance, heeft dat de voorkeur. Idem geldt dit voor aandelen van vastgoedfondsen.

2. Financiële markten (en met name ontwikkelde markten) zijn dermate efficiënt dat passief beheer van de portefeuille wordt geprefereerd, o.a. vanwege de significant lagere beheerkosten.

Consequentie: De voorkeur heeft passief beheer op basis van bewust gekozen benchmarks waar dat kan, of anders risicomijdend beheer met relatief weinig aan- en verkopen.

(Visie op) rendement

3. Rendement behalen is een middel om (pensioen)toezeggingen aan de deelnemers van het fonds te verwezenlijken en dat maakt dat het nominaal benodigd rendement de ondergrens is.

Consequentie: Beleggingen worden in context van de portefeuille beoordeeld op rendement en risico en de correlatie daartussen. Beleggingen met een verwacht lager rendement dan het benodigd rendement zijn toegestaan als deze duidelijk bijdragen aan het risicobeheer¹.

¹ Als koersen plots dalen, stijgt het benodigde rendement. Maar tegelijkertijd stijgt ook het toekomstig te verwachten rendement van de belegging. Dat houdt elkaar in evenwicht.

4. Bij de selectie van beleggingen om de ambitie te realiseren geldt de voorwaarde dat de belegging bestuurlijk begrijpbaar en door de beheerorganisatie uitvoerbaar is.

Consequentie: Er wordt alleen belegd in een categorie als (i) het bestuur de belegging begrijpt, en (ii) de beheerorganisatie heeft aangetoond dat het de monitoring kan verzorgen en dat geborgd is dat de individuele beleggingstitels kunnen worden beoordeeld en gewaardeerd. Complex geachte beleggingen worden pas overwogen en ingezet als deze nodig zouden zijn voor het realiseren van de pensioenambitie.

5. Allocaties en investeringen vinden pas plaats als aannemelijk is dat het te lopen risico voldoende wordt beloond.

Consequentie: PMA beoordeelt het te verwachten rendement in samenhang met het te lopen risico. Het fonds dekt relevante valutarisico's af en is terughoudend met het beleggen in fors opgelopen markten. PMA houdt de optie open houdt om tijdelijk liquiditeiten (deposito's) aan te houden. Uit dit beginsel volgt eveneens het belang van een zorgvuldige keuze van benchmarks. Ook de omvang van de allocaties dient voldoende groot te zijn om voor het risico beloond te worden.

(Visie op) risico

6. Een brede spreiding over risicobronnen vermindert de impact van een crisis op de financiële positie van het fonds.

Consequentie: PMA belegt niet alleen in aandelen of in vastrentende waarden maar ook in andere categorieën, zoals kredietobligaties en vastgoed. Verder streeft PMA naar spreiding binnen elke categorie en kiest PMA bewust voor een passende benchmark binnen het vastgestelde universum.

7. Het renterisico heeft een dermate grote impact op de financiële stabiliteit van het fonds dat dit risico in voldoende mate dient te worden afgedekt.

Consequentie: PMA hanteert voor de beheersing van het renterisico een rentestapel met voldoende instapmomenten en uitloop, waarbij als renteaftdeckingspercentage een minimum van 40% wordt gehanteerd.

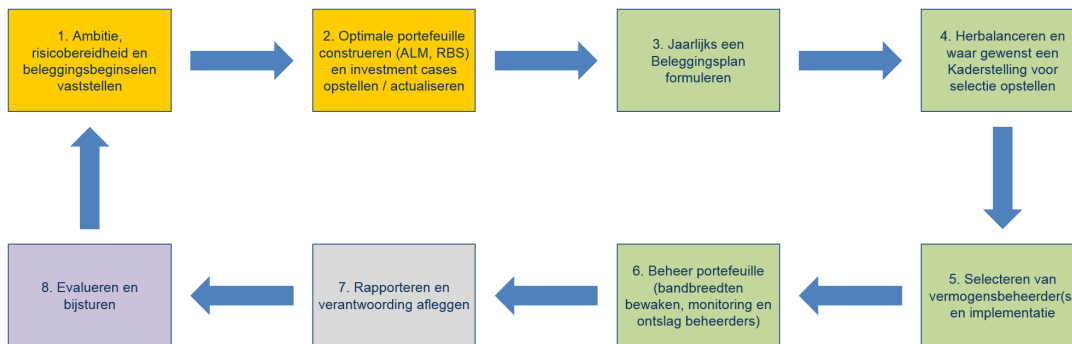
(Visie op) duurzaamheid

8. Het fonds heeft de overtuiging dat het geïntegreerd meenemen van duurzaamheidsfactoren op lange termijn de (financiële) resultaten en weerbaarheid ten goede komt. Door de integratie levert het fonds actief een bijdrage aan een versterking van de maatschappij en het milieu.

Consequentie: Door de integratie van duurzaamheid draagt PMA actief bij aan duurzame ontwikkeling: onacceptabele activiteiten en norm overschrijdend gedrag worden geweerd en waar wenselijk wordt als aandeelhouder de dialoog aangegaan. Daarnaast wenst het fonds een bijdrage te leveren aan 'een leefbare wereld' wat past in het lange termijn perspectief van het fonds en zijn deelnemers

8.3 Beleggingsproces

Het beleggingsproces bij PMA bestaat globaal uit 8 activiteiten die met elkaar samenhangen:



De eerste twee activiteiten geven vorm aan het strategisch beleggingsbeleid. De volgende vier activiteiten vormen tezamen het vermogensbeheerproces. Het sluitstuk wordt gevormd door rapportages, evalueren en - waar nodig- bij te sturen.

1 Kiezen van ambitie, risicobereidheid en beleggingsbeginselen

Het Bestuur van PMA herijkt in beginsel driejaarlijks de gewenste risicohouding en financiële ambitie van het fonds aan de hand van een financiële meerjarenplanning, vaak aangeduid met **ALM-studie**. Dit gebeurt in overleg met Sociale Partners en het Verantwoordingsorgaan (VO). De volgende stap is het formuleren van **beleggings-beginselen**. Hierin staat de visie van het bestuur ten aanzien van financiële markten, rendement, risico en duurzaamheid.

2 Optimale portefeuille construeren

Via de ALM studie wordt afgewogen wat op hoofdlijnen de meest passende verdeling over de beleggingscategorieën aandelen, obligaties, vastgoed, alternatieve beleggingen en liquiditeiten is. Daarbij wordt de gewenste afdekking van het rente- en valutarisico meegenomen. Dit wordt de **strategische allocatie** genoemd.

Deze globale verdeling heeft een nadere onderverdeling naar beleggingsvormen die het beste aansluiten bij de beginselen, de middellange vooruitzichten en de bestaande beleggingsportefeuille. Via een zogeheten **RisicoBudgetteringsStudie** (RBS) worden interessant geachte beleggingscategorieën afgewogen voor het bereiken van een betere risico/rendementsverhouding van de totale portefeuille. Waar nodig wordt voor een nieuwe beleggingscategorieën een **Investment case** opgesteld waaruit naar voren komt óf, en zo ja, op welke wijze de nieuwe belegging bij PMA past.

3. Jaarlijks een Beleggingsplan formuleren

Uitgaande van de uitkomsten van de RBS en bestaande portefeuille wordt jaarlijks een **Beleggingsplan** opgesteld. De kern van het plan is de voor het komende jaar de beoogde portefeuille die de **normportefeuille** wordt genoemd. De normportefeuille bestaat uit de gewenste weging over de diverse beleggingssubcategorieën met bijbehorende benchmarks alsmede bandbreedten rondom de wegingen om ervoor te zorgen dat de feitelijke portefeuille niet te veel afwijkt van de beoogde strategische allocatie.

4 Herbalanceren en inkadering passende beheerders

Aan de hand van het geaccordeerde Beleggingsplan wordt door middel van aan- en verkopen de portefeuilleverdeling aangepast. Indien van toepassing worden kaders geformuleerd voor de selectie van passende beleggingsfondsen of -mandaten. De **kaderstelling** gaat onder andere in op de doelstelling en omschrijving van de belegging, inclusief het gewenste rendement-/ risicoprofiel, en de managementstijl, de impact van de keuze (en daarmee samenhangend de diepgang van het selectieproces), alsook kosten, de voorgestelde selectiemethodiek en het tijdsplan. Hierover adviseert de BAC het bestuur.

5 Selecteren en aanstellen van vermogensbeheerders

Aan de hand van de geaccordeerde kaderstelling voert Appolaris selectieproces uit via het opstellen van een zogeheten ‘long list’ en het bepalen van een ‘short list’. Een externe beheerder wordt beoordeeld op basis van onder andere:

- Organisatie en medewerkers (incl. governance en beloningsbeleid)
- Beleggingsproces, -stijl en –filosofie (incl. ESG beleid)
- Performance en risico
- Beheervergoeding en service
- Compliance, IT en risicomanagement

De beheerders op de verkorte lijst worden (in samenwerking met risicomanagement) aan een nadere due diligence onderworpen. De bevindingen worden voorgelegd aan de BAC om te komen tot een advies aan het bestuur. Nadat het bestuur een keuze heeft geaccordeerd wordt door Appolaris een voorstel voor de transitie opgesteld en de contractvoorwaarden in detail uitgewerkt in samenwerking met een gespecialiseerde jurist.

6. Beheer portefeuille

Appolaris draagt er zorg voor dat binnenkomende premiegelden volgens het Beleggingsplan worden belegd en bewaakt de portefeuille wegingen binnen nauwe grenzen, waarbij een marge van 1,5% (circa €50 mln.) van de normportefeuille wordt gehanteerd. Voorts worden de beheerders gemonitord voornamelijk aan de hand van maandelijkse rapportages en periodieke gesprekken. Elke BAC vergadering wordt per beheerder over de 8 P’s gerapporteerd.

7. Rapporteren, bewaken en verantwoorden

Op basis van de beleggingsadministratie van de door PMA aangestelde effecten-bewaarder stelt Appolaris maand- en kwartaalrapportages op. De Kwartaalrapportages bevatten een grote mate van detail over de beleggingsportefeuille waaronder de derivatenposities.

Daarnaast voert Appolaris wekelijkse compliance controles uit op o.a. de samenstelling van de portefeuille en vinden er dagelijkse compliance controles plaats vanuit de externe beleggingsadministratie

Via een online applicatie hebben de bestuursleden toegang tot de dagelijkse informatie over de balanspositie en de beleggingsportefeuille.

8. Evalueren en bijsturen

Het evalueren van de ontwikkelingen in de portefeuille en waar nodig bijsturen geschiedt aan de hand van dag-, week-, maand- respectievelijk kwartaalrapportages, waarbij Appolaris de taak vervult van ‘first line of defence’.

In principe worden alle beleidsaspecten minimaal één in de drie jaar geëvalueerd.

Na aanleiding van een evaluatie is gedurende 2019 PMA bezig de investment cases op te stellen en het beleid inzake de beleggingen modulair te beschrijven.

In de **Interventieladder** zijn de beleggingsrichtlijnen overzichtelijk samengevat en is aangegeven wanneer Appolaris de BAC respectievelijk het bestuur van PMA moet informeren en/of consulteren als er overschrijdingen worden geconstateerd.

Rebalancing

De normgewichten worden aan het begin van elk kalenderjaar gepositioneerd binnen de strategische kaders. Dit wordt vastgelegd in het **Beleggingsplan**. Als gedurende het jaar een bandbreedte wordt overschreden, vindt er in principe herweging plaats tenzij er gegronde redenen zijn dat niet te doen. In dat laatste geval beslist het bestuur hierover op basis van een advies van de BAC.

Valuta-afdekking

Het beleid is om valuta-exposures groter dan 5% (van de totale PMA portefeuille) voor 75% af te dekken. De valuta-exposure wordt bepaald door de notering van het beleggingsfonds of onderliggende beleggingen te hanteren. Fondsen waarvan bekend is dat deze de valuta afdekken, worden niet meegenomen in de bepaling van de exposure.

Renteafdekking

De mate waarin PMA de beleggingen wenst af te stemmen wordt bepaald aan de hand van een rentestaffel. Een staffel die zowel afhankelijk is van de rentestand als van de hoogte van de dekkingsgraad.

In onderstaande staffel staat horizontaal de dekkingsgraad en verticaal de hoogte van de 20-jaars swap-rente. De in de tabel vermelde percentages gelden als beoogd minimum.

DG → 20jaars swaprente ↓	<105%	105%	110%	115%	120%	125%	130%
<1,75%	40%	40%	40%	40%	40%	40%	40%
1,75% - 2,0%	45%	40%	40%	40%	40%	40%	45%
2,0% - 2,25%	50%	40%	40%	40%	40%	40%	50%
2,25% - 2,5%	55%	45%	45%	40%	40%	45%	55%
2,5% - 2,75%	60%	50%	50%	40%	40%	50%	60%
2,75% - 3,0%	65%	55%	55%	45%	45%	55%	65%
3,0% - 3,25%	70%	60%	60%	50%	50%	60%	70%
3,25% - 3,5%	75%	65%	65%	55%	55%	65%	75%
>3,5%	75%	70%	70%	60%	60%	70%	75%

Bij een aanpassing kan zowel een verhoging als verlaging van de rente-afdekking plaatsvinden.

Er wordt bij de uitvoering van de rente-afdekking niet getracht extra rendement te behalen. Vandaar dat de benchmark gelijk wordt gesteld aan het feitelijke rendement waardoor de impact op de Z-score nihil is.

De bijdrage van de fysieke portefeuille aan de renteafdekking is als volgt vastgesteld.

Fonds / mandaat	Weging renteafdekking
Staatsleningen	100%
Bedrijfsobligaties	80%

Een verhoging van de renteafdekking wordt in belangrijke mate geïmplementeerd door het gebruik van renteswaps. Renteswaps zijn derivaten die worden gebruikt omdat de inzet van alleen fysieke obligaties niet toereikend is om een hogere mate van renteafdekking, inclusief curverisicoafdekking, vorm te geven.

8.4 Classificatie kredietrisico vastrentende waarden.

De classificatie van vastrentende waarde is op basis van de op één na hoogste van de ratings van rating bureaus Standard & Poor's, Moody's en van Fitch. Deze classificatie wordt onder andere gebruikt voor de berekening van het Vereist Eigen Vermogen.

FINANCIËLE OPZET

9. Eigen vermogen en dekkingsgraad

9.1 Omvang eigen vermogen

Het eigen vermogen (de buffers) wordt (worden) gevormd door de middelen die niet nodig zijn voor de dekking van de voorziening pensioenverplichtingen.

9.2 Dekkingsgraad

De actuele dekkingsgraad (DG) is gedefinieerd als:

$DG = [\text{totaal activa} - / - \text{kortlopende schulden}] / [\text{marktwaarde van de (nominale) pensioenverplichtingen}]$.

Beleidsdekkingsgraad

Voor het vaststellen van beleid en het nemen van beslissingen is de beleidsdekkingsgraad op een aantal beleidsterreinen van belang. Het pensioenfonds stelt de beleidsdekkingsgraad als volgt vast:

- De beleidsdekkingsgraad per het einde van een maand is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad per het einde van de maand en de elf daaraan voorafgaande maanden;
- Indien het bestuur een besluit neemt dat effect heeft op de voorziening pensioenverplichtingen of het vermogen, zoals bijvoorbeeld aanpassing van de grondslagen, wordt dit verwerkt in de actuele dekkingsgraad per het einde van de maand waarin het besluit is genomen;
- Een besluit tot het verlenen van toeslagen per 1 januari zal worden verwerkt in de actuele dekkingsgraad per 31 december of per het einde van de maand waarin het bestuursbesluit is genomen indien dit na 1 januari is.

9.3 Vereist eigen vermogen (VEV)

Bovenop de voorziening pensioenverplichtingen moet het pensioenfonds een extra buffer aanhouden: het “vereist eigen vermogen” (VEV). Het pensioenfonds stelt het vereist eigen vermogen zodanig vast dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het vermogen binnen één jaar daalt tot onder de VPV.

Voor de vaststelling hiervan wordt het door DNB vastgestelde standaardmodel gehanteerd. Het vereist eigen vermogen op basis van het standaardmodel wordt, aan de hand van een iteratief proces, bepaald via de zogenaamde S-wortelformule, en is gelijk aan de uitkomst van de wortelformule.

De vermelde factoren S1 tot en met S10 in de S-wortelformule zijn risicofactoren. Deze factoren refereren aan het renterisico (S1), aandelen- en vastgoedrisico (S2), valutarisico (S3), grondstoffenrisico (S4), kredietrisico (S5), verzekeringstechnische risico (S6), liquiditeitsrisico (S7), concentratierisico (S8), operationeel risico (S9) en actief beheer risico (S10). Een gedetailleerde beschrijving van de vereist eigen vermogen berekening is opgenomen in bijlage 6. Hierin worden de risico's nader toegelicht, voor zover ze voor PMA van toepassing zijn, en in de mate waarin ze zich voordoen.

Streefgrens

Het nagestreefde eigen vermogen (de streefgrens van de dekkingsgraad is hierbij 205%) is het vermogen waarbij in een continuïteitssituatie de geïndexeerde aanspraken met 95% zekerheid kunnen worden afgewikkeld.

Voldoende vermogen

Volgens de standaardmethode van toetsing is sprake van voldoende vermogen indien het aanwezige eigen vermogen groter is dan het vereist eigen vermogen.

Evenwichtssituatie

De evenwichtssituatie is de situatie waarin de beleidsdekkingsgraad gelijk is aan het procentuele vereist eigen vermogen plus 100%.

Reservetekort

Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan het procentuele vereist eigen vermogen plus 100%, dan is sprake van een reservetekort. De reservetekortgrens ligt bij PMA doorgaans op een niveau van circa 125% tot 130%. De werkelijke reservetekortgrens wordt elk kwartaal opnieuw berekend.

Ondergrens vermogen

De ondergrens (de voorziening pensioenverplichtingen vermeerderd met het “minimaal vereist eigen vermogen”) wordt vastgesteld conform de in artikel 11 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen opgenomen berekeningwijze van het minimaal vereist eigen vermogen. Dit leidt voor PMA tot een ondergrens van 104,6% per 1 januari 2018.

In de volgende tabel worden de grenzen schematisch weergegeven:

Soort grens	Definitie van grens	Als % van de VPV* Stand 31/3/2019
Streefgrens	95% zekerheid m.b.t. geïndexeerde pensioenaanspraken	205%
Bovengrens toeslagbeleid	Wettelijke grens waarboven volledige toeslagverlening (op basis van cao loonsverhogingen tot en met 2019 en vanaf 2020 prijsinflatie) mag plaatsvinden	Ca. 130%
Reservetekortgrens (vereist eigen vermogen+100%)	97,5% zekerheid m.b.t. geen actuele dekkingsgraad onder 100% binnen 1 jaar (op basis van strategische asset allocatie)	120,2%
Ondergrens (minimaal vereist eigen vermogen+100%)	Dekkingstekortgrens	104,6%

* = Voorziening pensioenverplichtingen

10. Balanswaardering

*Beleggingen voor risico pensioenfond*s

PMA heeft uitsluitend beleggingen voor eigen rekening en geen beleggingen voor risico van de deelnemers. Op de balans staan dus alleen beleggingen voor risico van het pensioenfonds. PMA heeft geen rechtstreekse beleggingen in premiebijdragende ondernemingen. PMA belegt grotendeels in fondsen. Het is derhalve niet uit te sluiten dat er in dergelijke ondernemingen belegd wordt, maar de omvang is in dergelijke gevallen gering.

Financiële instrumenten

De in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn beleggingen, vorderingen en kortlopende schulden. Financiële instrumenten zijn opgenomen tegen actuele waarde, voor zover niet anders aangegeven. Tenzij specifiek anders toegelicht, benadert de boekwaarde de actuele waarde. Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum.

10.1 Balanswaardering van de activa

Beleggingen

De waardering van de beleggingen is als volgt:

- Beursgenoteerde effecten: opgenomen voor de per balansdatum geldende beurskoers, inclusief lopende interest.
- Participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen: opgenomen voor de per balansdatum geldende beurskoers.
- Participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen: opgenomen voor de door de beleggingsinstelling opgegeven reële waarde per balansdatum. Deze waarde is doorgaans als volgt.
 - Beursgenoteerde effecten: opgenomen voor de per balansdatum geldende beurskoers.
 - Niet-beursgenoteerd vastrentende waarden of participaties: opgenomen op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de ultimo boekjaar geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijden. Een deel van de niet-beursgenoteerde leningen met een variabele rente worden gewaardeerd tegen geschatte marktwaarde of tegen nominale waarde onder aftrek van een eventuele voorziening voor oninbaarheid. De lopende interest op vastrentende waarden zijn gepresenteerd als onderdeel van de marktwaarde van de vastrentende waarden.
 - Vastgoedbeleggingen: opgenomen voor de waarde per balansdatum, gebaseerd op door onafhankelijke deskundigen verrichte periodieke taxaties. Indien daartoe aanleiding is, zal bij de waardering rekening gehouden zijn met de feitelijke verhuursituatie en/of renovatieactiviteiten.
 - Andere componenten: opgenomen voor de waarde per balansdatum gecalculeerd op een voor de betreffende component gangbare en algemeen geaccepteerde wijze.
- Valutatermijntransacties: het verschil tussen de transactiekoers en de termijnkoers.
- Liquiditeiten en deposito's: opgenomen voor de nominale waarde. Liquiditeiten in beheer bij vermogensbeheerders zijn in deze post niet inbegrepen.
- Overige beleggingen: deelnemingen: opgenomen tegen nettovermogenswaarde.

Derivaten

Derivaten ofwel afgeleide financiële instrumenten zijn opgenomen tegen actuele waarde, voor zover niet anders aangegeven.

Liquide middelen

Liquide middelen ten behoeve van de pensioenuitvoering worden apart gepresenteerd in de balans. Dit betreft direct opeisbare tegoeden bij banken opgenomen voor de nominale waarde.

10.2 Balanswaardering van de passiva

Stichtingskapitaal

Dit betreft de storting bij oprichting.

Overige reserves

De overige reserves vormen de buffer of de reserve die het pensioenfonds heeft bovenop de voorziening pensioenverplichtingen. Mutaties in de overige reserves kunnen onder andere ontstaan door verwerking van de resultaatbestemming van het boekjaar.

Voorziening pensioenverplichtingen (VPV)

De voorziening pensioenverplichtingen (VPV) is gelijk aan de actuariële contante waarde van de op de balansdatum tijdsevenredig opgebouwde pensioenaanspraken en –rechten, en is inclusief de contante waarde van de tot de balansdatum toegekende toeslagen op de pensioenen van de pensioengerechtigden en (gewezen) deelnemers.

De berekening van de VPV is gebaseerd op actuariële grondslagen waarbij gebruik wordt gemaakt van de meeste recente prognosetafels van het Actuarieel Genootschap gebaseerd op cijfers over de gehele bevolking. Hierbij wordt rekening gehouden met een voorzienbare trend in de ontwikkeling van de overlevingskansen. Aangezien de werkende bevolking over het algemeen langer dan gemiddeld leeft, wordt voor een juiste waardering van de pensioenverplichtingen ook rekening gehouden met dit verschil in levensverwachting, kortweg de ervaringssterfte, en hiervoor vindt een correctie plaats op basis van ervaringssterftemodellen. Voor wezen worden geen sterftekansen opgenomen.

In het meest recente model zijn sterftewaarnemingen, gerelateerd aan criteria die rechtstreeks gekoppeld kunnen worden aan pensioenfondsgegevens, gebruikt, waardoor het model de mogelijkheid biedt om accurate inschattingen te maken van sterftepatronen op basis van fondsprofielen. Doordat in dit Ervaringssterftemodel wordt uitgegaan van de kenmerken van het pensioenfonds, verschillen de correcties ook per pensioenfonds.

De (fondsspecifieke) correctie voor ervaringssterfte wordt gebaseerd op het meest recente zogenoemde ‘Sprenkels & Verschuren Ervaringssterftemodel’, dat tweejaarlijks wordt geactualiseerd.

De reservering voor latent wezenpensioen bedraagt 1,0% van het latent partnerpensioen voor niet-pensioengerechtigden.

Rentevoet:

De factoren voor het contant maken zijn ontleend aan de per peildatum geldende rentetermijnstructuur, zoals door DNB is gepubliceerd.

Partnerfrequenties:

Bij de vaststelling van de VPV van het meeverzekerde partnerpensioen wordt tot de pensioengerechtigde leeftijd het zogenaamde “onbepaalde partner-systeem” toegepast. Dit houdt in dat voor iedere verzekerde, ongeacht de burgerlijke staat of eventuele samenleving in de zin van het pensioenreglement, een partnerpensioen wordt meeverzekerd. De reservering is gebaseerd op partnerfrequenties op basis van CBS cijfers 2013. Op de pensioenleeftijd van 67 jaar wordt uitgegaan van een partnerfrequentie van 100% en na de pensioenleeftijd wordt het bepaalde partnersysteem gehanteerd.

Overlijdensuitkering:

In de voorziening pensioenverplichtingen is een opslag opgenomen van 0,5% van de voorziening ouderdompensioen ter dekking van de overlijdensuitkeringen.

Excassokosten:

In de VPV is een opslag opgenomen van 2,0% plus € 7,5 miljoen ter dekking van toekomstige uitvoeringskosten. Deze kostenvoorziening wordt voldoende geacht om bij beëindiging van premie-inkomsten de opgebouwde en ingegane nominale pensioenen – op afzienbare termijn (circa 1,5 jaar) - bij een andere partij onder te kunnen brengen.

Ingeval van beëindiging van premie-inkomsten zal het bestuur van PMA de rechten bij een ander pensioenfonds of verzekeraar onderbrengen. Daarbij is er dan voldoende gereserveerd voor de financiering van de toekomstige uitvoeringskosten. De kostenvoorziening is gebaseerd op ontvangen informatie van een potentiële partij voor de uitvoering van de excasso en een additionele opslag van € 7,5 miljoen in verband met kosten gedurende het traject voor liquidatie en overdracht. Hierbij is rekening gehouden met de reguliere uitvoeringskosten tijdens de liquidatieperiode, de geschatte kosten van ondersteuning van de overdracht, liquidatiekosten en vrijval van kosten bij uitkeringen uit de VPV tijdens de liquidatieperiode.

De excassokostenopslag in de kostendekkende premie bedraagt 2,0%.

Bepaling leeftijden:

Bij de vaststelling van de leeftijden van de verzekerden wordt er vanuit gegaan dat iedere verzekerde op 1 juli is geboren. Verondersteld wordt dat een mannelijke verzekerde altijd een drie jaar jongere vrouwelijke partner heeft. Voor een vrouwelijke verzekerde wordt verondersteld dat zij altijd een drie jaar oudere mannelijke partner heeft.

Uitkeringen:

Bij de waardering is uitgegaan van de veronderstelling dat de pensioenuitkeringen continu geschieden. Onderdeel van de uitkeringen is de vakantietoeslag.

Voorziening uitlooprisico arbeidsongeschiktheid

Voor het latente risico voor deelnemers die nu al ziek zijn en over maximaal twee jaar arbeidsongeschikt worden verklaard is een voorziening opgenomen ter hoogte van de risicopremie voor het arbeidsongeschiktheidsrisico van 2 jaar. De risicopremie arbeidsongeschiktheidsrisico is 6,3% van de actuarieel benodigde premie (exclusief risicopremie arbeidsongeschiktheid).

Opslagen in de premie (percentage van de pensioengrondslagsom, tenzij anders vermeld):

- Een opslag van 0,75% voor lopende administratiekosten.
- Een opslag van 1,70% voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.
- Een opslag van 0,05% voor latent WIA-hiaat.
- Een opslag van 0,20% voor latent ANW-hiaat.
- Een opslag van 8,50% op de risicokoopsom van het partnerpensioen voor het latent wezenpensioen.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Verplichtstelling

Wijziging verplichtstelling deelneming in de Stichting Pensioenfonds Medewerkers Apotheken

Staatscourant 4 mei 2018, Nr. 25873

Besluit van de Minister van Sociale zaken en Werkgelegenheid tot wijziging van de verplichtstelling tot deelneming in het bedrijfstakpensioenfonds voor medewerkers apotheken

Gezien de aanvraag van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie namens VZA, ASKA, FNV Zorg en Welzijn en CNV Zorg en Welzijn, daartoe strekkende dat de verplichtstelling tot deelneming in de Stichting Pensioenfonds Medewerkers Apotheken ingevolge de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000, wordt gewijzigd voor de in de aanvraag bedoelde groepen van personen in de bedrijfstak voor Medewerkers Apotheken;

Gelet op de artikelen 10, eerste lid, en 16 van de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000;

Gezien het overleg met De Nederlandsche Bank;

BESLUIT:

I.

Wijzigt het besluit van 27 september 1957, nr. 4567, Stcrt. 1957, nr. 190 (laatstelijk gewijzigd bij besluit van 27 juni 2005, nr. UAW/CAV/05/28675, Stcrt. 2005, nr. 123) waarin werd overgegaan tot het verplicht stellen van de deelneming in de Stichting Pensioenfonds Medewerkers Apotheken.

De verplichtstelling tot deelneming komt na wijziging te luiden als volgt:

"De deelneming in de Stichting Pensioenfonds Medewerkers Apotheken is verplicht gesteld voor werknemers in dienst van werkgevers van openbare apotheken:

Onder werkgever wordt in deze zin verstaan:

1. Iedere natuurlijke of rechtspersoon, die een apotheek exploiteert in Nederland, niet zijnde een apotheek van een ziekenhuis, een apotheek van Rijk, provincie of gemeente, een apotheek van een apotheekhoudend huisarts, een en ander voor zover binnen de apotheek de totale bruto-omzet over een kalenderjaar voor 50% of meer wordt gegenereerd uit de verkoop van medicijnen op recept als bedoeld in de Geneesmiddelenwet (Wet van 8 februari 2007, Staatsblad 93, ter vaststelling van een nieuwe Geneesmiddelenwet);
2. Iedere natuurlijk of rechtspersoon, die een apotheek exploiteert in Nederland, niet zijnde een ziekenhuisapotheek, een apotheek van Rijk, provincie of gemeente, een apotheek van een apotheekhoudend huisarts, ongeacht de hoogte van de totale bruto omzet over een kalenderjaar van de verkoop van medicijnen op recept als bedoeld in de Geneesmiddelenwet (Wet van 8 februari 2007, Staatsblad 93, ter vaststelling van een nieuwe Geneesmiddelenwet).

Onder werknemer wordt in deze zin verstaan, degene die de eerste van de maand volgend op de maand waarin hij 67 jaar wordt nog niet heeft bereikt en:

1. die in dienst is van de hierboven genoemde werkgever en in het bezit is van een Nederlands getuigschrift en een daarmee gelijkgesteld diploma c.q. getuigschrift van apothekersassistent;
2. die in dienst is van de hierboven genoemde werkgever en het hiervoor onder 1 genoemde getuigschrift of diploma niet bezit, met uitzondering van de werknemer die in het bezit is van het diploma van een apotheker;
3. die in dienst is bij een werkgever die een drogisterijbedrijf uitoefent en die de functie van apothekersassistent als bedoeld in de Geneesmiddelenwet uitoefent.

Met een (openbare) apotheek worden gelijkgesteld receptenuitreken- of administratiebureaus en/of co-deer- of controlebureaus dan wel combinaties van dergelijke bureaus en, voor zover het betreft de aldaar werkzame apothekersassistenten, de opleidingscursussen van apothekers of groepen van apothekers voor apothekersassistenten.

Onder apotheek wordt in deze zin verstaan

- een lokaal of een samenhangend geheel van lokalen waarin geneesmiddelen worden bereid, ter hand gesteld en ten behoeve van terhandstelling in voorraad worden gehouden, dan wel alleen ter hand worden gesteld en daartoe in voorraad worden gehouden;

Onder ziekenhuisapotheek wordt in deze zin verstaan:

- Een lokaal of samenhangend geheel van lokalen waarin ten behoeve van de in een ziekenhuis opgenomen patiënten geneesmiddelen worden bereid, ter hand gesteld en ten behoeve van terhandstelling in voorraad worden gehouden, dan wel alleen ter hand worden gesteld en daartoe in voorraad worden gehouden;

Onder recept wordt in dit verband verstaan:

- een door een met naam en werkadres aangeduide beroepsbeoefenaar als bedoeld in artikel 36, veertiende lid, van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG, Wet van 11 november 1993, Stb. 655) dan wel daartoe in een andere lidstaat bevoegde beroepsbeoefenaar, opgesteld document waarin aan een persoon of instantie als bedoeld in artikel 61, eerste lid van de Geneesmiddelenwet (Wet van 8 februari 2007, Stb. 93, ter vaststelling van een nieuwe Geneesmiddelenwet), een voorschrift wordt gegeven om een met zijn stofnaam of merknaam aangeduid geneesmiddel in de aangegeven hoeveelheid, sterkte en wijze van gebruik ter hand te stellen aan een te identificeren patiënt, en dat is ondertekend door de desbetreffende beroepsbeoefenaar dan wel, zonder te zijn ondertekend, met een zodanige code is beveiligd dat een daartoe bevoegde persoon of instantie de authenticiteit ervan kan vaststellen."

II.

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst en heeft geen terugwerkende kracht.

's-Gravenhage, 1 mei 2018.

*De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
namens deze,
de Directeur Uitvoeringstaken Arbeidsvoorwaardenwetgeving,
M.H.M. van der Goes*

Bijlage 2: Communicatiebeleid

Het communicatiebeleid van PMA bevat de volgende doelstellingen:

- Deelnemers moeten in de gelegenheid worden gesteld om een passende financiële (pensioen)planning te kunnen maken;
- Het vergroten van het vertrouwen in en de sympathie voor PMA.

Randvoorwaarde is dat de pensioencommunicatie moet voldoen aan de wettelijke verplichtingen. Het periodiek monitoren en evalueren van de communicatie moet er toe leiden dat tijdig en gericht kan worden bijgestuurd.

PMA heeft met betrekking tot de communicatie de volgende doelgroepen geformuleerd:

- (gewezen) deelnemers;
- gepensioneerden en uitkeringsgerechtigden;
- werkgevers en administratiekantoren.

Om deze doelgroepen te bereiken, is een gevarieerde mix van communicatiemiddelen beschikbaar:

- Apotheek & Pensioen;
- drukwerk (brochures/flyers);
- website;
- webportaal (MijnOmgeving);
- regionale pensioensprekuren;
- (uniform) pensioenoverzicht;
- helpdesk;
- nieuwsbrief voor werkgevers.

Deze communicatiemiddelen worden als volgt ingezet bij de doelgroepen:

	actieven	slapers	gepensioneerden	werkgevers
Apotheek & Pensioen	X		X	X
drukwerk	X	X		X
website	X	X	X	X
MijnPMA/MijnAppolaris	X	X	X	X
pensioensprekuren	X			
jaarlijks (uniform) pensioenoverzicht	X	X	X	
helpdesk	X	X	X	X
niewsbrief voor werkgevers				X

Communicatiemiddelen

‘Apotheek & Pensioen’ speelt een belangrijke rol bij het informeren van deelnemers ten aanzien van pensioenactualiteiten, maar ook bij het in stand houden van de band tussen PMA en de branche. Het magazine wordt regulier tweemaal per jaar verzonden. Naar aanleiding van relevante ontwikkelingen kan een extra editie worden uitgebracht.

Drukwerk dat door PMA wordt ingezet is laag 1 van het Pensioen 1-2-3 (algemene informatie, wordt verzonden aan deelnemers na aanmelding bij PMA), ‘Kies het pensioen dat bij u past’ (ter ondersteuning bij de keuzes rondom pensionering, wordt verzonden zodra deelnemer 60 jaar wordt en zes maanden voor pensionering) en de werkgeverschecklist (hulpmiddel bij arbeidsvoorwaardengesprek, wordt verzonden aan nieuwe werkgevers).

In 2017 heeft PMA een nieuwe website met geïntegreerde MijnOmgeving (MijnPMA) in gebruik genomen. MijnPMA speelt een belangrijke rol in de communicatie van PMA naar deelnemers. Via verschillende acties worden deelnemers bewust gemaakt van dit persoonlijke webportaal. MijnPMA bevat diverse pensioen(gegevens), documenten, een planner en inzicht in (historische) gegevens bij de huidige werkgever.

MijnAppolaris, het webportaal voor werkgevers, speelt een belangrijke rol in de administratieve afhandeling van mutaties en van de jaarlijkse verificatie van het medewerkersbestand.

Tijdens pensioensprekuren op locatie krijgen deelnemers voorlichting over hun pensioensituatie aan de hand van specifieke vragen die er leven. De spreekuren worden zeer gewaardeerd en worden vooral bezocht door oudere deelnemers, die relatief dicht tegen de pensioendatum aanzitten. Voor PMA bieden de spreekuren tevens gelegenheid om te polsen welke actuele onderwerpen er leven bij de deelnemers.

Voor het UPO worden de door de Pensioenfederatie beschikbaar gestelde modellen gebruikt. In 2017 is dit model in lijn gebracht met de vormgeving van het Pensioen 1-2-3. Het UPO is in 2017 digitaal verstrekt, tenzij deelnemers daar bezwaar tegen hebben gemaakt.

De helpdesk van PMA wordt bemand door de medewerkers van de afdelingen, met als voordeel dat deelnemers nauwelijks hoeven worden doorverbonden om antwoord te krijgen op hun vragen.

E-mail nieuwsbrieven worden vooral ingezet op momenten dat er relevante informatie is voor de deelnemer over (de pensioenregeling van) PMA.

Om het communicatiebeleid te kunnen evalueren, vindt monitoring plaats door middel van een jaarlijks klantenpanel en een, voor het laatste in 2017 uitgevoerd, tweejaarlijks klanttevredenheidsonderzoek. Voor het klanttevredenheidsonderzoek wordt deelgenomen aan het Benchmark Onderzoek Platform (BOP) voor de pensioenmarkt, waarbij de uitkomsten ook worden afgezet tegen de andere deelnemers aan BOP.

Klachten over de uitvoering van de pensioenregeling of geschillen over een door het pensioenfonds genomen besluit, zijn in het algemeen een goede graadmeter voor de klanttevredenheid. Het bestuur van PMA wordt periodiek geïnformeerd over de klachten en geschillen die zich hebben voorgedaan. Ook het Verantwoordingsorgaan van PMA krijgt jaarlijks een overzicht hiervan.

PMA voert op dit moment geen actief mediabeleid en brengt geen persberichten uit. Nieuws wordt alleen kenbaar gemaakt op de website van PMA en in het magazine Apotheek & Pensioen.

Bijlage 3: Financieel Crisisplan PMA

Inleiding

In dit financieel crisisplan² is vastgelegd hoe het bestuur van PMA (bestuur) verwacht om te gaan met crisissituaties die zich bij PMA in de toekomst kunnen voordoen. Daartoe bevat dit crisisplan een beschrijving van sturingsmiddelen die het bestuur op korte termijn effectief zou kunnen inzetten indien de dekkingsgraad zich bevindt onder of zeer snel beweegt richting kritische waarden waardoor het realiseren van de doelstellingen van PMA in gevaar komt.

Volledigheidshalve wordt vermeld dat dit een *crisisplan* is, en dat het bestuur de concreet te nemen maatregelen altijd zal afstemmen op de aard van de crisis en de omstandigheden van dat moment. Het crisisplan is onderdeel van de ABTN en kan periodiek aangepast worden aan gewijzigde omstandigheden. De sturingsmiddelen beschreven in dit crisisplan zijn consistent met het beleid zoals gemodelleerd in de haalbaarheids-toets en de ALM-studies.

1 Definitie van het begrip “crisis” bij PMA

Naar de mening van het bestuur is er sprake van een crisis in een situatie waarin de dekkingsgraad van het fonds zich bevindt of zeer snel beweegt richting kritische waarden waardoor geen herstel meer mogelijk is binnen de gestelde termijnen zonder pensioenaanspraken en -rechten te korten.

Indien PMA een reservetekort heeft wordt een herstelplan opgesteld met een wettelijke looptijd van 10 jaar.

In het nieuwe Financieel Toetsingskader (nFTK (2015) worden 2 situaties onderscheiden waarin pensioenaanspraken en –rechten gekort dienen te worden:

a) indien op het moment van vaststelling of actualisering van het herstelplan sprake is van een actuele dekkingsgraad zodanig dat de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds naar verwachting niet binnen de looptijd van het herstelplan herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad, dient gedurende datzelfde boekjaar een korting op de pensioenaanspraken en –rechten te worden doorgevoerd (de benodigde korting mag over maximaal de looptijd van het herstelplan worden gespreid, waarbij alleen de eerste korting onvoorwaardelijk is).

In het vervolg van het crisisplan wordt gerefereerd aan de kritieke dekkingsgraad als zijnde de actuele dekkingsgraad waarbij de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds naar verwachting nog net binnen de looptijd van het herstelplan herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad.

b) indien sprake is van een beleidsdekkingsgraad die gedurende zes opeenvolgende meetmomenten onder het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad blijft (en de actuele dekkingsgraad van het fonds is op het 6^e meetmoment eveneens lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad), dient op het zesde meetmoment een onvoorwaardelijke korting op de pensioenaanspraken en –rechten te worden doorgevoerd (de benodigde korting wordt over maximaal de looptijd van het herstelplan gespreid, de gespreide kortingen zijn echter wel allen onvoorwaardelijk).

In het vervolg van het crisisplan wordt gerefereerd aan het kritieke pad als zijnde het benodigde verloop van de actuele dekkingsgraad, indien lager dan de (minimaal) vereiste dekkingsgraad, waarbij het “nog net” mogelijk is om binnen de gestelde termijn te herstellen zonder pensioenaanspraken en rechten te korten.

In paragraaf 3 wordt nader ingegaan op zowel de kritieke dekkingsgraad als het kritieke pad.

² Het crisisplan is wettelijk vereist op grond van art 145 in de Pensioenwet

2 Welke risico's kunnen ertoe leiden dat het fonds in een crisissituatie komt

De actuele dekkingsgraad van PMA kan sterk fluctueren bij een hoge volatiliteit van de financiële markten. Dit is ingegeven door de volgende factoren:

- Zakelijke waarden maken een relatief groot deel uit van de totale beleggingsportefeuille van PMA. Het zakelijke waarden risico wordt in beginsel niet afgedekt, omdat dit tevens een bron is voor extra rendement wat een belangrijke onderdeel is van de toeslagambitie.
- PMA is een relatief jong fonds (duratie van de verplichtingen > 20). De rentegevoeligheid van de gemiddeld langlopende pensioenverplichtingen is dus relatief hoog, en aanzienlijk hoger dan de rentegevoeligheid van de gemiddeld korter lopende vastrentende beleggingen. Dit “rentemismatchrisico” wordt gedeeltelijk afgedekt, waarbij de mate van afdekking groter wordt naarmate de rente hoger is. (dynamische renteafdeckingsbeleid).

Beide factoren vloeien voort uit de doelstellingen van PMA zoals opgenomen in de ABTN en de periodieke ALM studies, resulterend in het jaarlijks vast te stellen beleggingsbeleid van PMA (zie ook de “Verklaring inzake de Beleggingsbeginselen”).

Deze fluctuaties in de actuele dekkingsgraad werken vertraagd door in de beleidsdekkingsgraad, aangezien daar wordt uitgegaan van het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden. De actuele dekkingsgraad van PMA wordt wekelijks gemeten³, of zo vaak als daar aanleiding voor is. De uitkomsten van deze metingen worden vervolgens gecommuniceerd aan het Bestuur, de Beleggings Advies Commissie van PMA (BAC) en het verantwoordingsorgaan van PMA (VO).

Triggers

Zoals hierboven aangegeven kan de actuele dekkingsgraad door de rentegevoeligheid van de verplichtingen en de samenstelling van de beleggingen behoorlijke schommelingen laten zien. Het nut van triggers is dat het PMA Bestuur tijdig kan nadenken en besluiten over aanvullende beheersmaatregelen. De beoogde werking is dat een trigger aanzet tot overleg buiten de regulier geplande (maandelijkse) bijeenkomsten en leidt tot advisering door de commissies en de uitvoeringsorganisatie van PMA (Uitvoeringsorganisatie). PMA hanteert de volgende triggers:

Vanaf niveau dekkingsgraad	Daling dekkingsgraad in procentpunten in 1 week groter dan
> VEV	10
VEV – MVEV	5
< MVEV	3
<95%	Crisisplan in werking

Indien een dergelijke situatie zich voordoet, informeert de Uitvoeringsorganisatie terstond PMA over de daling van de dekkingsgraad, de oorzaken daarvan en voorziet deze informatie van een advies. Het is dan aan PMA om de situatie te beoordelen en nadere stappen uit te zetten.

Het is niet haalbaar om in dit crisisplan concrete maatregelen te noemen die het bestuur zal nemen (waarbij het afzien van additionele maatregelen ook een keuze kan zijn) indien sprake is van bovengenoemde situatie. Of het gewenst is maatregelen te nemen en zo ja, welke, hangt namelijk sterk af van de oorzaak van de daling van de dekkingsgraad (door daling van het vermogen en/of stijging van de marktwaarde van de verplichtingen), de verwachtingen met betrekking tot een eventuele verscherping van deze oorzaken dan wel een herstel van de situatie, de verwachtingen met betrekking tot de termijn waarop dit zou kunnen plaatsvinden, de startdekkingsgraad vanaf welke de daling zich voordoet en eventuele andere feiten en omstandigheden die niet vooraf kunnen worden voorzien.

³ Alleen indien de aanwezige dekkingsgraad van PMA ruimschoots hoger is dan 100% vermeerderd met het vereist eigen vermogen en de situatie op de financiële markten stabiel is kan volstaan worden met een meting van de aanwezige dekkingsgraad per de maandultimo.

3 Bij welke beleidsdekkingsgraad kan het fonds zonder korten niet meer herstellen?

Kritieke dekkingsgraad uitgaande van wettelijke hersteltermijn

Het vereist eigen vermogen (VEV) van het pensioenfonds bedraagt per 31 december 2017 op basis van de vereisten van het nFTK 25,7% van de totale verplichtingen, zodat de vereiste dekkingsgraad gelijk is aan 125,7%⁴. Als gevolg van het dynamische renteafdekkingsbeleid van het fonds is in het herstelplan per einde 2017 vanaf het jaar 2021 rekening gehouden met een vereiste dekkingsgraad van 125,2%⁵ als gevolg van de toename van de 20-jaars swaprente gedurende de looptijd van het herstelplan. De kritieke dekkingsgraad is de actuele dekkingsgraad waarbij het pensioenfonds naar verwachting nog net binnen de looptijd van het herstelplan herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad. De kritieke dekkingsgraad is berekend conform de systematiek van het herstelplan. Dit houdt in dat deze wordt berekend op basis van de verwachte pensioenpremie, aangroei van rechten, uitkeringen, beleggingsopbrengsten en renteveranderingen.

Als gedurende het herstelplan de toeslagverlening op nihil wordt verondersteld en er wordt uitgegaan van de maximaal toegestane rendementen (conform het herstelplan), ligt de kritieke dekkingsgraad op 87,3% per 1 januari 2018. Ter illustratie: indien de actuele dekkingsgraad van het fonds per 1 januari 2018 gelijk zou zijn aan 85% dient een korting te worden aangekondigd van grofweg 0,3%⁶ per 1 januari 2018 (deze korting wordt conform beleid maximaal gespreid over de looptijd van het herstelplan, op dit moment 10 jaar, waarbij alleen de korting in het eerste jaar onvoorwaardelijk is - de genoemde korting betreft alleen de korting in het eerste jaar).

Kritieke pad uitgaande van 6 meetmomenten met dekkingsgraad onder MVEV

Het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) van het fonds bedraagt per 31 december 2017 4,6%, zodat de minimaal vereiste nominale dekkingsgraad gelijk is aan 104,6%. Indien het pensioenfonds op 6 opeenvolgende meetmomenten een beleidsdekkingsgraad onder de minimaal vereiste dekkingsgraad heeft, dan dient er onvoorwaardelijk gekort te worden tot de actuele dekkingsgraad het niveau van deze minimaal vereiste dekkingsgraad bereikt is. Het kritieke pad is de benodigde ontwikkeling van de actuele dekkingsgraad waarbij het “nog net” mogelijk is om binnen de gestelde termijn te herstellen tot de MVEV zonder pensioenaanspraken en rechten te korten. Het kritieke pad dient jaarlijks berekend te worden ingeval van een dekkingstekort. Het kritieke pad is in sterke mate afhankelijk van de marktrente, de verwachte rendementscurve en het aantal meetmomenten dat sprake is van een beleidsdekkingsgraad lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Ter illustratie is in navolgende tabel het kritieke pad weergegeven voor een aantal scenario's. Daarbij is een vaste marktrente en een vast verwacht rendement gehanteerd. De vorm van de feitelijke rentetermijnstructuur op enig moment kan er toe leiden dat het werkelijke kritieke pad op dat moment afwijkt van hetgeen is opgenomen in onderstaande tabel.

De tabel is gebaseerd op de deelnemersbestanden die zijn gehanteerd bij het opstellen van het herstelplan per 1 januari 2018. Op 31 december 2017 was de beleidsdekkingsgraad van het fonds voor het 3^e meetmoment lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad.

⁴ De VEV op basis van strategische portefeuille en met iteratie richting evenwicht

⁵ Bepaald door Kasbank rekening houdend met een renteafdekking van 27,5%

⁶ Dit betreft een grove inschatting van de door te voeren korting. De daadwerkelijke korting dient te worden bepaald op basis van herstelssystematiek en de daadwerkelijke situatie in dat geval

Kritieke pad van actuele dekkingsgraad, bij aantal meetmomenten dat beleidsdekkingsgraad reeds lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad							
Marktrente	Verwacht rendement	1^e meetmoment	2^e meetmoment	3^e meetmoment	4^e meetmoment	5^e meetmoment	6^e meetmoment
1,00%	3,00%	100,2%	100,9%	101,6%	102,6%	103,6%	104,6%
1,00%	4,00%	95,3%	97,0%	98,7%	100,6%	102,6%	104,6%
2,00%	4,00%	95,1%	96,8%	98,5%	100,5%	102,6%	104,6%
2,00%	5,00%	90,4%	93,0%	95,6%	98,6%	101,6%	104,6%
3,00%	5,00%	89,7%	92,5%	95,2%	98,3%	101,5%	104,6%
3,00%	6,00%	85,3%	88,8%	92,4%	96,4%	100,5%	104,6%

Toelichting bij de tabel:

De actuele dekkingsgraad ad 100,5% op het 4^e meetmoment bij een marktrente van 2,00% en verwacht rendement van 4,00% houdt het volgende in:

Indien sprake is van een marktrente van 2%, een verwacht rendement van 4% en de beleidsdekkingsgraad van het fonds is op het 4^e achtereenvolgende meetmoment lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad ad 104,6% en de actuele dekkingsgraad van het fonds is op dat moment tevens lager dan 100,5%, dan is de verwachting dat zowel de beleidsdekkingsgraad als de actuele dekkingsgraad van het fonds op het 6^e meetmoment nog steeds lager zijn dan de minimaal vereiste dekkingsgraad en dat op dat moment een korting dient te worden doorgevoerd. Deze korting is onvoorwaardelijk, maar wordt conform het kortingsbeleid gespreid over 10 jaar.

Navolgend volgt een tabel waarin voor verschillende actuele dekkingsgraden op het 6^e achtereenvolgende meetmoment (waarop de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad en de actuele dekkingsgraad van het fonds is op het 6^e meetmoment eveneens lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad) is weergegeven welk kortingspercentage noodzakelijk is. Het kortingspercentage wordt gebaseerd op de actuele dekkingsgraad op het 6^e achtereenvolgende meetmoment.

Actuele dekkingsgraad op het 6^e meetmoment	Kortingspercentage
104,6%	n.v.t.
100,0%	4,4%
97,5%	6,8%
95,0%	9,2%
92,5%	11,6%
90,0%	14,0%

De beleidsdekkingsgraad en de actuele dekkingsgraad van het fonds worden door het Bestuur maandelijks (in een situatie van dekkingstekort wekelijks) gemonitord, zodat een situatie waarbij het fonds zonder korten niet meer kan herstellen tijdig kan wordt gesignaleerd.

4 Welke sturingsmiddelen heeft het pensioenfonds ter beschikking, hoe realistisch is de inzet van deze sturingsmiddelen en wat is het verwachte financiële effect

Indien de actuele dekkingsgraad van PMA zich onder de kritieke dekkingsgraad of het kritieke pad zou bevinden, worden de volgende sturingsmiddelen onderscheiden:

- a) Verhogen van de pensioenpremies;
- b) Niet verlenen van toeslagen;
- c) Verlagen van de pensioenaanspraken en –rechten;
- d) Versoberen van de pensioenregelingen.

4a. Verhogen van de pensioenpremies

Uitgangspunten voor het premiebeleid van PMA zijn een zo stabiel mogelijke feitelijke premie (thans 26,4% van de pensioengrondslag) gebaseerd op het verwacht rendement van de beleggingen en de toeslag-toezegging waarbij een zo laag mogelijke kans op opbouwkorting geldt, evenwichtige belangenafweging in acht nemend. Jaarlijks wordt getoetst of de vastgestelde premie nog steeds aan deze criteria voldoet, waarbij in acht wordt genomen dat het wettelijk gezien niet vereist is om een bufferopslag in de gedempte kostendekkende premie op basis van verwacht rendement te hanteren⁷. Het Bestuur acht een veiligheidsbuffer echter wel wenselijk, voor zover hier, ter beoordeling aan het Bestuur, ruimte voor is. De gewenste buffer is maximaal gelijk aan de reservetekortgrens +/- 100%, vermenigvuldigd met de nominale koopsom van de pensioenopbouw en risicodekkingen op basis van de verwachte rendementscurve, tenzij het bestuur na overleg met werkgevers- en werknemersorganisaties anders besluit.

Voor een premieverhoging is afstemming met de cao-partijen nodig. Dat brengt met zich mee dat binnen de bestaande verhoudingen dit sturingsmiddel niet effectief (in de zin van termijnen) kan worden ingezet. Een akkoord vragen van cao-partijen vergt in een crisissituatie te veel tijd. Daarnaast is het van belang om te constateren dat de inzet van dit sturingsmiddel beperkt effectief is als het gaat om de mate van herstel. Premieverhoging (al dan niet tijdelijk) heeft een verwaarloosbaar direct effect op de financiële situatie van PMA. Het heeft alleen een lange termijn effect en is in die zin slechts beperkt effectief. Een globale inschatting is dat een premieverhoging van 10% (relatief) gedurende een periode van drie jaar ongeveer een verhoging van de dekkingsgraad van 1,0%-1,5% oplevert⁸.

4b. Niet verlenen van toeslagen

Onder het nFTK dient het verlenen van toeslagen toekomstbestendig plaats te vinden. Wettelijk gezien is (gedeeltelijke) toeslagverlening mogelijk bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan 110%.

Kritieke pad uitgaande van 6 meetmomenten met dekkingsgraad onder MVEV

Indien sprake is van een actuele dekkingsgraad lager dan het kritieke pad (zoals opgenomen in de tabel in paragraaf 3) en dus ook lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad ad 104,6% is toeslagverlening wettelijk gezien niet mogelijk. In deze situatie is het niet verlenen van toeslagen derhalve geen sturingsmiddel.

Kritieke dekkingsgraad uitgaande van wettelijke hersteltermijn

Het is mogelijk dat de kritieke dekkingsgraad hoger is dan 110%. In het geval de beleidsdekkingsgraad van PMA hoger is dan 110%, maar onder het niveau ligt van de kritieke dekkingsgraad zou bij het strikt volgen van het beleid een gedeeltelijke toeslag kunnen worden verleend. Tegelijkertijd zou dan een korting moeten worden doorgevoerd aangezien de beleidsdekkingsgraad naar verwachting niet binnen de gestelde termijn herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad.

Fictief voorbeeld ter illustratie:

Ondergrens voor toeslagverlening: 110%

Bovengrens voor volledige toeslagverlening: circa 130% a 135%

Kritieke dekkingsgraad: 115%

Beleidsdekkingsgraad: 113%

Actuele dekkingsgraad: 114%

Op basis van het geformuleerde toeslagbeleid kan toeslag worden verleend ad circa 10% van de maatstaf ($10\% = (113\% - 110\%) / (130\% - 110\%)$). Tegelijkertijd dient echter een korting te worden doorgevoerd omdat de actuele dekkingsgraad lager is dan de kritieke dekkingsgraad.

Het niet verlenen van toeslagen aan deelnemers (en daarmee niet of minder hoeven korten van pensioen-aanspraken en –rechten) is in deze situatie een realistisch sturingsmiddel.

⁷ In het herstelplan wordt de feitelijke premie in enig jaar gelijkgesteld aan de gedempte kostendekkende premie indien deze de feitelijke premie naar verwachting in het betreffende jaar overstijgt (conform uitvoeringsovereenkomst).

⁸ Uitgaande van een actuele dekkingsgraad die rond het kritieke pad ligt

4c. Verlagen van de pensioenaanspraken en –rechten

In paragraaf 1 van dit crisisplan is beschreven in welke situatie de pensioenaanspraken en –rechten wettelijk gezien dienen te worden gekort. Dit sturingsmiddel is realistisch, maar het betreft wel het laatste redmiddel.

4d. Versoberen van de pensioenregelingen

Versobering van de pensioenregelingen is in de situatie van PMA geen autonoom sturingsmiddel van het bestuur. PMA kan hooguit “de opdracht teruggeven aan cao-partijen” door aan te geven dat zij de huidige pensioenregelingen niet meer kan uitvoeren tegen de eerder overeengekomen financiële voorwaarden. Het is vervolgens aan cao-partijen om te besluiten of de inhoud van de pensioenregelingen versoberd moet worden. Daarbij moet door cao-partijen bedacht worden dat een versobering van de inhoud van de pensioenregeling in een dergelijke situatie geen of nauwelijks een premieverlaging met zich mee zal brengen. Als gevolg van een versobering van de inhoud van de pensioenregelingen nemen de verplichtingen weliswaar af, maar is er nog steeds (tijdelijk) een relatief hoger premieniveau nodig om te herstellen.

Inzet van de sturingsmiddelen

Premieverhoging (sturingsmiddel a) en de versobering (d) van de pensioenregelingen zijn sturingsmiddelen waarover het bestuur niet autonoom kan beschikken. Eén van de belangrijkste gevolgen hiervan is dat deze sturingsmiddelen niet op korte termijn ingezet kunnen worden en derhalve in de onderhavige acute crisissituatie niet effectief zijn. In overleg met cao-partijen wordt bepaald in hoeverre het gewenst is dat cao-partijen bevoegdheden delegeren aan het bestuur waardoor de mate van effectiviteit van deze sturingsmiddelen vergroot kan worden.

Het verlagen van pensioenaanspraken en –rechten (c) wordt door het bestuur gezien als het ultimum remedium. De mate waarin er gekort zou moeten gaan worden dient minimaal te zijn (dat wil zeggen dat er niet meer gekort zou moeten worden dan nodig is om weer op de kritieke dekkingsgraad of het kritieke pad terug te komen) en dat kortingen in beginsel zoveel mogelijk worden uitgespreid waardoor er optimaal geprofiteerd kan worden van een mogelijk positieve uitwerking van de onvoorspelbaarheid van de markt- en rente-ontwikkelingen c.q. de financiële situatie van PMA.

5 Evenwichtige belangenafweging

Waar de fondsdocumenten en de Pensioenwet beslissruimte bieden, neemt het bestuur evenwichtige belangenafweging uiteraard in acht.

Indien het bestuur gebruik moet maken van korten, worden de belangen van de diverse groepen belanghebbenden evenredig en evenwichtig behartigd. Ter illustratie: De afweging of de pensioenaanspraken en –rechten van alle groepen belanghebbenden evenveel gekort gaan worden en in welke mate, is mede afhankelijk van de inzet van andere sturingsmiddelen. Zo wordt rekening gehouden met recente premieverhogingen waardoor werkgevers en deelnemers al geraakt zijn. Maar ook met niet of lagere verleende toeslagen waardoor (in het geval van PMA) zowel deelnemers, gewezen deelnemers als pensioengerechtigden al zijn geraakt. In beginsel is het uitgangspunt van het bestuur dat de pensioenrechten en –aanspraken van de diverse groepen belanghebbenden evenredig worden gekort.

6 Besluitvorming

Besluitvorming in en over crisissituaties vindt plaats conform het reguliere besluitvormingsproces van PMA. Op deze wijze komt de evenwichtige belangenbehartiging het beste tot zijn recht. Indien van toepassing zet het bestuur zich optimaal in om een snelle besluitvorming te kunnen realiseren.

7 Communicatie met belanghebbenden

De exacte invulling van de communicatie tijdens een crisissituatie hangt af van de specifieke omstandigheden van dat moment. Daarbij wordt er vanzelfsprekend rekening gehouden met de wettelijke voorschriften die hierbij van toepassing zijn. Onderstaand is kort aangegeven wat de centrale boodschap zal zijn en welke communicatiemiddelen kunnen worden ingezet.

Crisissituatie	Centrale boodschap	Communicatiemiddelen
Actuele dekkingsgraad onder de kritieke dekkingsgraad of onder kritieke pad	Benoemen aanvullende maatregelen	Website Apotheek & Pensioen Brief aan belanghebbenden Informatiebijeenkomst voor belanghebbenden

8. Evaluatie en wijziging van het crisisplan

De inhoud van dit crisisplan wordt jaarlijks geëvalueerd als onderdeel van de evaluatie van de ABTN. Indien en voor zover ontwikkelingen daartoe aanleiding geven, wordt de inhoud van het crisisplan tussentijds aangepast. Aanpassing van het crisisplan kan alleen plaatsvinden door middel van een bestuursbesluit zoals bedoeld in artikel 7 van de statuten van PMA.

Bijlage 4: Verklaring inzake de Beleggingsbeginselen PMA

1. Inleiding

Deze “Verklaring inzake de Beleggingsbeginselen” (hierna: Verklaring) beschrijft op beknopte wijze de uitgangspunten van het beleggingsbeleid van Stichting Pensioenfonds Medewerkers Apotheken (PMA). De Verklaring wordt herzien zodra er een belangrijke wijziging in het beleggingsbeleid optreedt en is als bijlage bij de Actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) van PMA opgenomen.

2. Het pensioenfonds en de pensioenregeling

PMA is een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds en verzorgt, uit naam van de werkgevers- en werknemersvertegenwoordiging (sociale partners), de pensioenregeling voor alle werknemers werkzaam in een apotheek behoudens de apothekers in loondienst en voor de werknemers werkzaam bij een vrijwillig bij PMA aangesloten organisatie. De pensioenregeling van PMA betreft een middelloonregeling, wat inhoudt dat de hoogte van het pensioen dat wordt opgebouwd bij PMA afhankelijk is van het gemiddelde salaris gedurende de in de branche werkzame periode. Voor de jaarlijkse pensioenopbouw ontvangt PMA premie.

De nominale pensioenen worden gerealiseerd zolang PMA niet langdurig in een situatie van dekkingstekort verkeert of de herstelkracht van de financiële positie van PMA niet toereikend is. In een situatie van een reserve- of dekkingstekort wordt een herstelplan opgesteld. Daarin wordt aangegeven op welke wijze PMA weer uit het tekort denkt te komen, waarbij geldt dat PMA niet kan terugvallen op de aangesloten werkgever(s). Of nominale pensioentoezeggingen gekort moeten worden hangt af van de herstelmaatregelen en het tempo waarin het herstel zich voltrekt. PMA kent een voorwaardelijke toeslagregeling.

3. Doelstelling

PMA stelt zich ten doel om pensioenuitkeringen te verstrekken aan (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en kinderen ter zake van ouderdom, arbeidsongeschiktheid en overlijden.

Vanuit de ambitie dat de koopkracht van de uitkeringen behouden blijft door het verlenen van toeslagen (indexatie) geldt dat de toeslagambitie prioriteit heeft onder de randvoorwaarde dat de kans op, en mate van, korten aanvaardbare proporties kent. Het toekennen van toeslag is derhalve te allen tijde voorwaardelijk.

4. Kerntaken

De kerntaken van PMA zijn het verstrekken van pensioenuitkeringen, het beleggen van de pensioengelden en het (doen) verrichten van werkzaamheden die daar rechtstreeks verband mee houden. PMA heeft geen winstdoelstelling en bij beleidsafwegingen houdt PMA op evenwichtige wijze rekening met de korte en lange termijn belangen van alle belanghebbenden.

Met inachtneming van criteria die aan maatschappelijk verantwoord beleggen worden gesteld, is het streven naar het behalen van een zo hoog mogelijk financieel rendement, zodanig dat de toeslagambitie mogelijk wordt gemaakt (de toeslagverlening uit de opbrengsten gefinancierd kan worden). De toeslagambitie heeft prioriteit, maar wel onder de randvoorwaarde dat de kans en mate van korten aanvaardbare proporties kent.

5. Organisatie

PMA wordt bestuurd door een bestuur van maximaal negen leden die gezamenlijk het beleid bepalen en eindverantwoordelijk zijn voor alle activiteiten van PMA. Er is een Beleggingscommissie, bestaande uit een afvaardiging van ten minste twee leden van het bestuur en één of twee externe deskundigen. De Beleggingscommissie adviseert het bestuur over het beleggingsbeleid en ziet toe op de uitvoering van het beleggingsbeleid. PMA heeft een gespecialiseerde partij aangesteld voor het verzorgen van de bewaarneming, de beleggingsadministratie, de performancemeting en de compliance controle. Daarnaast wordt het bestuur van PMA ondersteund door een risicomanager die onder andere nagaat of er voldoende beheersing is van de risico's voortkomende uit de beleggingen en de uitvoering daarvan.

Om mogelijke belangenverstremgeling, misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij PMA aanwezige informatie te voorkomen, hebben verbonden personen van PMA een gedragscode ondertekend waarvan de naleving, mede door een externe compliance officer, wordt bewaakt.

Uitbesteding aan Appolaris

Appolaris, de uitvoeringsorganisatie van PMA, ondersteunt het bestuur en haar commissies. Voor de Beleggingscommissie betreft dit de beleidsvoorbereiding, het toezicht op de externe vermogensbeheerders, het risicobeheer en het verzorgen van rapportages. De diensten die Appolaris aan PMA biedt zijn gedetailleerd vastgelegd in een uitbestedingsovereenkomst. Daarin zijn ook de beheersmaatregelen aangegeven. Door middel van een ISAE-3402 rapportage van de accountant wordt PMA geïnformeerd over de juiste uitvoering daarvan.

Eenmaal per kwartaal uitvoerig, en maandelijks beknopt, rapporteert Appolaris aan PMA over alle relevante aspecten met betrekking tot de beleggingen. Jaarlijks legt het bestuur in het jaarverslag, waarvan de jaarrekening onderdeel uitmaakt, verantwoording af over het gevoerde beleid en wordt inzage gegeven in de financiële positie van PMA.

6. Afgewogen risicoprofiel

PMA voert de pensioenregeling uit conform het pensioenreglement. PMA ontvangt premies en belegt deze. De beleggingsportefeuille is bedoeld om ervoor te zorgen dat de pensioenen (ook in de toekomst) uitbetaald kunnen worden. Om dit te bereiken moet PMA een bepaalde mate van beleggingsrisico nemen. Dit houdt praktisch gezien in dat het rendement (tijdelijk) negatief of onvoldoende kan zijn, en als dat langdurig het geval is, betekent dit gelijktijdig een kans op korten. Op langere termijn vinden het bestuur en de sociale partners een pensioen met toeslagverlening en mogelijk een wat grotere kans op korten belangrijker dan een nominaal gelijkblijvend pensioen met een kleine kans op korten. Immers, zonder toeslag zal met 2% inflatie per jaar in ca. 35 jaar de koopkracht van het pensioen halveren. Om die reden neemt PMA een afgewogen mate van risico in de beleggingen om zo te trachten bij te dragen aan het voldoen aan de toeslagambitie. Daarnaast draagt het nemen van beleggingsrisico's bij aan het bijhouden van de stijgende levensverwachting van deelnemers.

7. Beleggingsbeginselen

Beleggen is in feite het vertrouwen op (het maken van rendementen voor) de toekomst. Het bestuur van PMA heeft als basis voor de beleidsvorming voor de beleggingen een aantal uitgangspunten geformuleerd.

De belangrijkste acht beginselen en de praktische consequenties zijn:

(Visie op) financiële markten

1. Vanwege de vergaande globalisering van markten en individuele ondernemingen verdient een mondiale benadering de voorkeur boven een sector-, factor- en/of regiobenadering.

Consequentie: PMA belegt zodanig dat een brede, bij voorkeur wereldwijde, exposure en spreiding van de portefeuille wordt verkregen. Als dat kan met beleggingen in bedrijven uit de ontwikkelde markten met een goede governance, heeft dat de voorkeur. Idem geldt dit voor aandelen van vastgoedfondsen.

2. Financiële markten (en met name ontwikkelde markten) zijn dermate efficiënt dat passief beheer van de portefeuille wordt geprefereerd, o.a. vanwege de significant lagere beheerkosten.

Consequentie: De voorkeur heeft passief beheer op basis van bewust gekozen benchmarks waar dat kan, of anders risicomijdend beheer met relatief weinig aan- en verkopen.

(Visie op) rendement

3. Rendement behalen is een middel om (pensioen)toezeggingen aan de deelnemers van het fonds te verwezenlijken en dat maakt dat het nominaal benodigd rendement de ondergrens is.

Consequentie: Beleggingen worden in context van de portefeuille beoordeeld op rendement en risico en de correlatie daartussen. Beleggingen met een verwacht lager rendement dan het benodigd rendement zijn toegestaan als deze duidelijk bijdragen aan het risicobeheer⁹.

4. Bij de selectie van beleggingen om de ambitie te realiseren geldt de voorwaarde dat de belegging bestuurlijk begrijpbaar en door de beheerorganisatie uitvoerbaar is.

Consequentie: Er wordt alleen belegd in een categorie als (i) het bestuur de belegging begrijpt, en (ii) de beheerorganisatie heeft aangetoond dat het de monitoring kan verzorgen en dat geborgd is dat de individuele beleggingstitels kunnen worden beoordeeld en gewaardeerd. Complex geachte beleggingen worden pas overwogen en ingezet als deze nodig zouden zijn voor het realiseren van de pensioenambitie.

5. Allocaties en investeringen vinden pas plaats als aannemelijk is dat het te lopen risico voldoende wordt beloond.

Consequentie: PMA beoordeelt het te verwachten rendement in samenhang met het te lopen risico. Het fonds dekt relevante valutarisico's af en is terughoudend met het beleggen in fors opgelopen markten. PMA houdt de optie open houdt om tijdelijk liquiditeiten (deposito's) aan te houden. Uit dit beginsel volgt eveneens het belang van een zorgvuldig keuze van benchmarks. Ook de omvang van de allocaties dient voldoende groot te zijn om voor het risico beloond te worden.

(Visie op) risico

6. Een brede spreiding over risicobronnen vermindert de impact van een crisis op de financiële positie van het fonds.

Consequentie: PMA belegt niet alleen in aandelen of in vastrentende waarden maar ook in andere categorieën, zoals bedrijfskredieten en vastgoed. Verder streeft PMA naar spreiding binnen elke categorie en kiest PMA bewust voor een passende benchmark binnen het vastgestelde universum.

7. Het renterisico heeft een dermate grote impact op de financiële stabiliteit van het fonds dat dit risico in voldoende mate dient te worden afgedekt.

Consequentie: PMA hanteert voor de beheersing van het renterisico een rentestafel met voldoende instapmomenten en uitloop, waarbij als renteafdeckingspercentage een minimum van 40% wordt gehanteerd.

⁹ Als koersen plots dalen, stijgt het benodigde rendement. Maar tegelijkertijd stijgt ook het toekomstig te verwachten rendement van de belegging. Dat houdt elkaar in evenwicht.

(Visie op) duurzaamheid

8. Het fonds heeft de overtuiging dat het geïntegreerd meenemen van duurzaamheidsfactoren op lange termijn de (financiële) resultaten en weerbaarheid ten goede komt. Door de integratie levert het fonds actief een bijdrage aan een versterking van de maatschappij en het milieu.

Consequentie: Door de integratie van duurzaamheid draagt PMA actief bij aan duurzame ontwikkeling: onacceptabele activiteiten en norm overschrijdend gedrag worden geweerd en waar wenselijk wordt als aandeelhouder de dialoog aangegaan. Daarnaast wenst het fonds een bijdrage te leveren aan 'een leefbare wereld' wat past in het lange termijn perspectief van het fonds en zijn deelnemers

8. Lange termijn planning

Om (de uitvoering van) haar beleggingsbeleid zorgvuldig af te wegen voert PMA minimaal een 3-jaarlijkse financiële lange termijn planning uit, aangeduid als Asset Liability Management (ALM)-studie, waarbij de ontwikkelingen van de beleggingen en de pensioenverplichtingen in hun onderlinge samenhang worden beoordeeld. Er worden in de ALM-studie verschillende economische scenario's bekeken, waarmee inzicht wordt verkregen in de financieringsmogelijkheden en financiële risico's. Hiermee wordt bepaald welke vermogensverdeling over de verschillende beleggingscategorieën robuust en het meest passend bij de ambitie en risicobereidheid van PMA wordt geacht. De door het bestuur gekozen verdeling vormt de basis voor het Beleggingsplan dat jaarlijks wordt opgesteld.

9. Jaarlijks Beleggingsplan

Het jaarlijkse Beleggingsplan omvat kaders en bandbreedtes voor de verdeling van de portefeuille over de diverse beleggingscategorieën, alsmede het valuta- en renteaftdekkingsbeleid. Dit geheel wordt aangeduid als normportefeuille.

10. Uitvoering van de beleggingen

PMA is te klein om kostenefficiënt eigen beleggingsteams te hebben voor specifieke beleggingscategorieën. Daarom zijn de beleggingen uitbesteed aan externe vermogensbeheerders, waarmee gebruik wordt gemaakt van de specialistische kennis en vaak uitgebreide organisatie en infrastructuur van deze beheerders. De vermogensbeheerders worden, bij de selectie, behalve op rendementsverwachting en risicoprofiel, beoordeeld op kennis, kwaliteit van de uitvoeringsorganisatie, transparantie, kosten, rapportering en omvang van de uitvoeringsorganisatie en van het vermogen onder beheer.

Voor minder transparante markten zoals bedrijfsobligaties en -leningen is het van belang dat beheerders een gedegen onderzoek doen en is gekozen voor 'actief beheer'.

11. Verantwoording

Via diverse rapportages houdt het bestuur zicht op de uitvoering.

Belangrijke rapportages zijn onder andere:

- **Kwartaalrapportages.** Via kwartaalrapportages worden uitkomsten van de werkzaamheden gerapporteerd alsmede parameters die inzicht geven in de risico's. Voor het vermogensbeheer betreft dit informatie over de financiële positie van het pensioenfonds en de behaalde performance.
- **Het jaarverslag** van PMA;
- **ISAE-3402.** Eenmaal per jaar stelt Appolaris een door de accountant te controleren ISAE-3402-rapport op over de opzet, het bestaan en de werking van beheersmaatregelen met betrekking tot de door Appolaris uitgevoerde processen.

Per 31 januari 2019 ziet de strategische portefeuille er als volgt uit:

	Strategische verdeling 2019	Strategische Bandbreedte
Aandelen	29,0%	26% - 32%
<i>Ontwikkelde landen</i>	20,5%	18% - 23%
<i>Opkomende landen</i>	8,5%	6% - 11%
Vastrentende waarden	52,0%	49% - 56%
<i>Duitse staatsobligaties</i>		
<i>Europese staatsobligaties</i>	25,0%	22% - 28%
<i>Bedrijfsobligaties</i>	12,0%	9% - 15%
<i>Bedrijfsleningen</i>	14,5%	13% - 16%
<i>Obligaties opkomende landen</i>	0,0%	0% - 4%
<i>Microfinanciering</i>	0,5%	0% - 1%
Vastgoed	10,0%	8% - 12%
<i>Niet-beursgenoteerd</i>	2,5%	1% - 4%
<i>Beursgenoteerd</i>	7,5%	5% - 10%
Alternatives	1,0%	0% - 2%
<i>Private Equity</i>	0,6%	
<i>Infrastructuur</i>	0,4% ¹⁰	
Liquiditeiten	8,0%	4% - 12%
<i>Onderpand (EMIR)</i>	7,0%	
<i>Kas</i>	1,0%	
	<u>100%</u>	

Bijlage 5: Interventieladder 2019

	Naam	Norm	Bandbreedte beleid	Frequentie toetsing	Actie bij overschrijding
Balansruimte	Strategisch VEV-risicobudget	Het strategisch VEV-risicobudget is als onderdeel van de ALM-studie gesteld op 121%.	±2,5%	Kwartaal	Advies van Appolaris resp. BAC binnen maximaal 20 werkdagen en besluit Bestuur
	Begrenzing VEV door herstelfase	PMA bevindt zich in een herstelfase. In de herstelfase mag PMA haar risicoprofiel niet vergroten en is het risicokader in termen van VEV begrensd op 128,4%.	<128,4%	Kwartaal	Advies van Appolaris resp. BAC binnen maximaal 20 werkdagen en besluit Bestuur
	Haalbaarheids-toets	Ondergrens pensioenresultaat: - Mediaan VEV Maximale relatieve afwijking van mediaan in slecht weer scenario	90% 40%	Minimaal jaarlijks (jun'19)	Advies van Appolaris resp. BAC binnen 20 werkdagen en besluit Bestuur resp. sociale partners.
Allocatie kader	Strategische hoofdlijnen beleggingsmix (Conform Beleggingsplan vanaf jan. 2019)	De neutrale richtinggevende positie voor de asset allocatie is:		Dag	Binnen maximaal 20 werkdagen binnen bandbreedte brengen door BAC na advies Appolaris (10 extra werkdagen na akkoord BAC); buiten bandbreedte blijven is aan Bestuur na advies Appolaris resp. BAC
		Aandelen 29 %	26% - 32%		
		Vastrentende waarden 52 %	49% - 56%		
		Vastgoed 10 %	8% - 12%		
		Alternatieven 1 %	0% - 2%		
	Liquiditeiten 8 %	4% - 12%			
Renteafdekking	Ijkpunten zijn (i) de maandelijks gerapporteerde beleidsdekkingsgraad aan de DNB, en (ii) de 20-jaars euro swaprente. Aanpassing afdekkingspercentage i.v.m. de rente indien de slotkoers van de 20-jaars swaprente zich 3 opeenvolgende handelsdagen boven het triggerniveau bevindt.	Minimum-positie van de rentestaffel	Dag	Informeren van de BAC. Bij geen tegenbericht binnen 5 werkdagen aanpassing doorvoeren door beheerder / Appolaris, of advies van Appolaris resp. BAC en besluit Bestuur om onder renteafdekkingspercentage te gaan of te blijven.	
Valuta-afdekking	Wereldvaluta's met exposure >5% van de portefeuille worden voor 75% afgedekt.	±10%	Kwartaal	Binnen maximaal 5 werkdagen binnen bandbreedte brengen door Appolaris, advies van Appolaris resp. BAC en besluit bestuur om buiten bandbreedtes te blijven	
Exposure kader	Beleggings-subcategorieën	Vastrentend	Staatsobligaties	Week	Indien belegd wordt in andere dan afgesproken subcategorieën binnen maand opgelost door fonds/mandaat beheerder, daarna advies van Appolaris resp. BAC binnen maximaal 5 werkdagen en besluit Bestuur. Exclusief renteswaps = 100%
			Bedrijfsobligaties (beursgenoteerd)		
			Bedrijfsleningen (niet-genoteerd)		
			Microfinanciering		
			ILB		
		Aandelen	Ontwikkelde landen		
			Opkomende landen		
		Vastgoed	Beursgenoteerd (indirect)		
			Niet-beursgenoteerd (direct)		
		Alternatieven	Private Equity		
Infrastructuur					
Liquiditeiten & Overlay	Kas, deposito's LDI - IRS				
Liquiditeit*	Minimaal 4x de liquiditeitsbehoefte (uit valuta en LDI-derivaten) aanhouden als liquide of bijna liquide (<5 werkdagen te liquideren)	>factor 4	Kwartaal	Advies van Appolaris resp. BAC binnen maximaal 20 werkdagen en besluit bestuur	
Kredietwaardigheid	Vastrentend - met kredietbeoordeling: rating hoger dan BB - geen kredietbeoordeling maximaal	tenminste 70% van de stukken die een rating hebben	Kwartaal	Binnen maximaal 20 werkdagen binnen bandbreedte brengen door Appolaris of advies aan BAC; anders besluit Bestuur	

			maximaal 20% van de totale vastrentende portefeuille		
	Actief beheer	Maximale ex-post tracking error rondom norm-portefeuille o.b.v. 36 maandcijfers	lager dan 1,5%	Maand	Binnen maximaal 20 werkdagen advies van Appolaris aan BAC waarna voorgestelde maatregelen voorleggen aan het bestuur
	Beleggingsfondsen	Beursgenoteerd: - Maximale positie van PMA binnen fonds ¹¹	25%	Kwartaal	Binnen 20 werkdagen oplossen door fonds/mandaat beheerder, daarna advies van Appolaris resp. BAC binnen maximaal 5 werkdagen en besluit Bestuur
		Fonds met vaste looptijd: - Maximale positie van PMA binnen fonds tenzij daar expliciete afspraken over gemaakt zijn	33%	Bij het aangaan van de investering	Indien bij het aangaan van de investering de positie groter is dan 33%, dan advies van Appolaris resp. BAC en besluit van Bestuur
	Individuele emittenten / namen	Eén naam bij aandelen	1% van de NAV	Kwartaal	Binnen maand opgelost door fonds/mandaat beheerder, daarna advies van Appolaris resp. BAC binnen maximaal 5 werkdagen en besluit Bestuur
		Eén emittent bij vastrentend niet zijnde overheidsgeleerd	2% van de NAV		
	Niet-universum beleggingen	Minimaal aan universum titels	90%	Kwartaal (o.b.v. look-through)	Binnen maand opgelost door fonds/mandaat beheerder, daarna advies van Appolaris resp. BAC binnen maximaal 5 werkdagen en besluit Bestuur
	repo	Gebruik van repo's alleen toegestaan ter financiering van collateral verplichtingen uit hoofde van LDI renteswaps.	5% van het PMA vermogen	Dag	Binnen maximaal 5 werkdagen binnen bandbreedte brengen door Appolaris of advies aan BAC; anders besluit Bestuur
Beleggingsplan	Bandbreedtes strategisch	De normwegingen voor 2019 van de beleggingen zijn:			
		<u>Aandelen:</u> 29% - Ontwikkelde landen: 20,5% - Opkomende landen: 8,5% <u>Vastrentende waarden:</u> 52% - Staatsobligaties: 25% - Bedrijfsobligaties: 12% (tot 1 sep '19) - Bedrijfsobligaties: 9% (vanaf 1 sep '19) - Bedrijfsleningen: 14,5% - Obligaties opkomende landen tot 1 sep '19 - Obligaties opkomende landen vanaf 1 sep '19 - Microfinanciering: 0,5% <u>Vastgoed:</u> 10% - Beursgenoteerd: 7,5% - Niet-beursgenoteerd: 2,5% <u>Alternatives:</u> 1% - Private Equity: 0,6% - Infrastructuur: 0,4% <u>Liquiditeiten:</u> 8% - Onderpand (EMIR): 7% - Kas: 1%	26% - 32% 18% - 23% 6% - 11% 49% - 56% 22% - 28% 9% - 15% 7% - 11% 13% - 16% 0% 0% - 4% 0% - 1% 8% - 12% 5% - 10% 1% - 4% 0% - 2% 4% - 12%	Dag	Binnen maximaal 20 werkdagen binnen bandbreedte brengen door BAC na advies Appolaris (10 extra werkdagen na akkoord BAC); buiten bandbreedte blijven is aan Bestuur na advies Appolaris resp. BAC

¹¹ Bijvoorbeeld als een PMA mandaat is omgezet naar een beleggingsfonds. Uitzonderingen staan vermeld in het Productenboek.

		LDI IRS: as is			
Beleggingsinstrumenten	Beleggingsinstrumenten	Er mag alleen belegd worden in beleggingsinstrumenten welke staan beschreven in het Instrumentenboek	Conform Instrumenten-boek	Kwartaal	Indien belegd wordt in niet toegestane instrumenten binnen een maand opgelost door fonds/mandaat beheerder, daarna advies van Appolaris resp. BAC binnen maximaal 5 werkdagen en besluit Bestuur
	Kredietbeoordeling beleggingsinstrument	Zodanige wijziging in kredietbeoordeling dat instrument buiten mandaat komt te vallen	Beleid is: Verkopen tenzij	Kwartaal	Indien geadviseerd wordt om niet direct te verkopen wordt hiervoor akkoord gevraagd aan de commissievoorzitter en een ander commissielid, zijnde een bestuurslid. Het akkoord moet een einddatum bevatten.
	Leverage bij illiquide beleggingen	Maximum (individueel) vastgoed/ infrastructuur/private equity beleggingscategorie en fund of funds Bovenstaande restrictie geldt bij het aangaan van nieuwe beleggingen.	50%	Kwartaal	Advies van Appolaris resp. BAC binnen maximaal 20 werkdagen en besluit Bestuur Advies Appolaris en goedkeuring BAC voor overschrijdingen na investering
Tegenpartijen		Minimum kredietbeoordeling bij één van de rating agencies Moody's, S&P en Fitch: - voor deposito's - voor renteswaps	BBB & P-2/ A2/F2 A3/A- & P-2/ A2/F2 ¹²	Week	Na advies van Appolaris en BAC binnen maximaal 5 werkdagen voorleggen aan Bestuur In principe contractaanpassing of de BAC binnen 5 werkdagen informeren om te bezien wat te doen
		Vordering uit hoofde van derivaten	Groter dan 1 mln.		
Derivatengebruik	Valutatermijncontracten	Maximum looptijd valuta overlay contracten inzake PMA valutabeleid	6 maanden	Dag	Binnen maximaal 5 werkdagen doorrollen door Appolaris, advies van Appolaris resp. BAC en besluit Bestuur om later door te rollen
	Operationeel VEV Risicobudget	Het operationele VEV-risicobudget wordt vastgesteld als onderdeel van het jaarlijkse Beleggingsplan en is afhankelijk van de ALM-studie, actuele portefeuille en rentestanden en eventuele herstelplan restricties.	+/-2%	Maand	Advies van Appolaris resp. BAC binnen maximaal 20 werkdagen en besluit Bestuur
Operationeel implementatie kader	Bandbreedtes operationeel	De bandbreedtes worden bepaald t.o.v. de met de markt meebewegende normwegingen zoals vastgesteld binnen het jaarlijkse Beleggingsplan.	neutraal +/-1,5%	Week	Binnen maximaal 10 werkdagen binnen bandbreedte brengen door Appolaris of advies aan BAC; buiten operationele bandbreedte blijven, is aan de BAC na advies Appolaris

¹² De rating bureaus Moody's, S&P en Fitch hanteren verschillende aanduidingen, zowel voor de lange als korte termijn inschatting van kredietwaardigheid. Bedoeld is dat aan één van de criteria moet zijn voldaan.

MVB beleid	Uitsluitingen	Beleggingen in ondernemingen die zich met clustermunie bezighouden: - Voor mandaten - Voor beleggingsfondsen (wettelijke grens) Geen van voedsel afgeleide financiële producten die geen reële positieve impact hebben op het aanbod van deze voedsel gerelateerde grondstoffen	0% 5% 0%	Kwartaal	Binnen 20 werkdagen oplossen door fonds/mandaat beheerder, daarna advies van Appolaris resp. BAC binnen maximaal 5 werkdagen en besluit Bestuur							
	Stemmen en engagement	Externe beheerders moeten daarover rapporteren, tenzij daar bewust van wordt afgezien (passief beheer)										
Operationeel	Mandaten	Bij actief beheer aangeven waar zinvol restricties t.a.v. stijl en maximale afwijkingen op relevante risico- en performance drivers (zoals duration, risico-opslag, valuta, etc.).										
	Underperformance	Indien een actieve manager 3 jaar underperformed wordt deze besproken in de BAC										
	Collateral	<p>Voor het LDI mandaat (OTC) worden langlopende Duitse obligaties aangehouden.</p> <p>Voor central cleared renteswaps voor de variation margin uitgaan van een buffer om 1% rentestijging te kunnen opvangen. BlackRock hanteert als norm het kunnen opvangen 1% renteschok</p> <p>Overige collateral verplichtingen zijn onderdeel van mandaat/fondsrestricties. Voor het LDI mandaat worden langlopende Duitse obligaties aangehouden.</p>										
Operationeel	Securities Lending	PMA participeert zelf niet direct in uitleenprogramma's en is terughoudend met het toestaan van security lending aan beleggingsfondsen. Beleggingsfondsen waarin PMA belegt mogen securities uitlenen. PMA toetst echter het beleid van deze fondsen conform de fondsvoorwaarden en deze moeten expliciet 'goed' worden bevonden ten aanzien van securities lending.										
	Financieel crisisplan	<p>Zie ABTN 2019.</p> <p>Er zijn trigger gedefinieerd waarop de uitvoeringsorganisatie het Bestuur van PMA zo spoedig mogelijk (streven is binnen 2 werkdagen) voorziet van informatie</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Vanaf niveau dekkingsgraad</th> <th>Daling groter in 1 week dan</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>> VEV</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>VEV – MVEV</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>< MVEV</td> <td>3</td> </tr> </tbody> </table>				Vanaf niveau dekkingsgraad	Daling groter in 1 week dan	> VEV	10	VEV – MVEV	5	< MVEV
Vanaf niveau dekkingsgraad	Daling groter in 1 week dan											
> VEV	10											
VEV – MVEV	5											
< MVEV	3											
	Noodprocedure	PMA heeft voor spoedeisende zaken een procedure hoe verantwoord te kunnen besluiten en handelen.										

Bijlage 6: Vereist eigen vermogen

Inleiding

PMA hanteert voor de bepaling van het korte termijn financiële balansrisico het zogeheten standaardmodel van DNB.

Het pensioenfonds stelt de beoogde minimale omvang van het eigen vermogen vast, die nodig wordt geacht om de solvabiliteit van het pensioenfonds op langere termijn te waarborgen. De beoogde minimale omvang van het eigen vermogen en de solvabiliteitsopslag in de kostendekkende premie worden vastgesteld op basis van het vereist eigen vermogen onder het FTK, volgens het standaardmodel van DNB.

Het bestuur besteedt aandacht aan de rapportage in het kader van het FTK. Voor de jaarlijkse rapportage in de verslagstaten voor DNB toetst de certificerend actuaaris van het pensioenfonds achteraf of het bepaalde vereiste vermogen en de VPV afgedekt worden door het aanwezige pensioenvermogen. Het onafhankelijke beleggingsadministratiebedrijf stelt het benodigde vereiste vermogen vast op basis van de richtlijnen van de toezichthouder volgens het FTK en de daarvan afgeleide richtlijnen binnen zijn organisatie, eveneens gebaseerd op het risicoprofiel van het belegde vermogen. Deze methodiek houdt ook rekening met de ontwikkelingen op de financiële markten.

Vaststelling vereist eigen vermogen onder FTK volgens het standaardmodel DNB

Onder het FTK wordt het vereist eigen vermogen zodanig vastgesteld dat met de wettelijk vastgestelde zekerheidsmaat van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen één jaar over minder middelen beschikt dan de geschatte waarde van de pensioentoezeggingen¹³. Het vereist eigen vermogen wordt zodanig vastgesteld dat de effecten kunnen worden opgevangen in de volgende onmiddellijke veranderingen in de (hieronder toegelichte) risicofactoren. Hierbij wordt uitgegaan van het standaardmodel¹⁴ dat door de toezichthouder ter beschikking is gesteld.

De in de standaardformule opgenomen risicofactoren staan voor:

S1 = renterisico: het effect van het, voor het pensioenfonds, in termen van netto verlies een negatief scenario van een rentestijging c.q. rentedaling op basis van door DNB voorgeschreven stijgings- en dalingsfactoren.

In het standaardmodel is een berekening voorgeschreven die bepaalt hoeveel vereist eigen vermogen hiervoor moet worden aangehouden. De verplichtingen hebben een veel langere gemiddelde looptijd dan de bezittingen. Vanwege deze ongelijkheid in looptijd op de balans loopt een pensioenfonds renterisico. Immers als de rente daalt, nemen de verplichtingen veel sterker toe dan de waarde van de bezittingen.

S2 = aandelen- en vastgoedrisico: het effect van een daling van de waarde van de beleggingen in:

- aandelen ontwikkelde markten en beursgenoteerd vastgoed met 30% (S2A);
- aandelen opkomende markten met 40% (S2B);
- niet-beursgenoteerde aandelen met 40% (S2C);
- niet-beursgenoteerd vastgoed met 15% (S2D), waarbij de waarde van de beleggingen wordt aangepast voor financiering met vreemd vermogen.

De waarde van aandelen en vastgoed kan fluctueren. Het pensioenfonds heeft een relatief groot deel van haar vermogen in dergelijke zakelijke waarden belegd. In het standaardmodel is een berekening van de gevoeligheid van het eigen vermogen voor aandelen- en vastgoedrisico voorgeschreven.

Deze behelst het effect van een daling van de beursgenoteerde aandelen in ontwikkelde markten met 30%, een daling van de aandelen opkomende markten met 40%, een daling van private equity met 40% en een

¹³ Artikel 132 in de Pensioenwet; artikel 127 in de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

¹⁴ Artikel 12 in het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen; artikel 24 in Regels op grond van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen.

daling van het niet-beursgenoteerd vastgoed met 15%. Bij niet-genoteerd vastgoed wordt rekening gehouden met de mate van financiering met vreemd vermogen. Tussen de hier onderscheiden risico's wordt een correlatie van 0,75 gehanteerd. Het totale aandelen- en vastgoedrisico (S2) wordt berekend door middel van een wortel formule, waarbij een correlatie van 0,75 wordt verondersteld tussen de genoemde beleggingscategorieën.

S3 = valutarisico: het effect van een daling van de waarde van de beleggingen in andere valuta dan de euro met 20% voor valutarisico in ontwikkelde markten (S_{3A}) en 35% voor valutarisico in opkomende markten (S_{3B}). Bij de bepaling van het vereist eigen vermogen per individuele valuta wordt er rekening gehouden met de 'net exposure', dat wil zeggen de gevoeligheid voor een daling in deze valuta ten opzichte van de euro, rekening houdend met eventuele valuta-afdekkingen.

Valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen in vreemde valuta verslechtert als gevolg van veranderingen van deze vreemde valutakoersen. In het standaardmodel is een berekening van de gevoeligheid van het eigen vermogen voor valutarisico voorgeschreven. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen valuta in ontwikkelde markten (een waardedaling van 20%) en valuta in opkomende markten (een waardedaling van 35%). Bij de aggregatie van het vereist eigen vermogen voor valutarisico (S3) wordt rekening gehouden met een correlatie van 0,50 tussen individuele valuta in ontwikkelde markten, 0,75 tussen individuele valuta in opkomende markten en 0,25 tussen het valutarisico voor beide markten onderling.

S4 = grondstoffenrisico: het effect van een daling van de waarde van de beleggingen in grondstoffen (commodities) met 35%.

Het pensioenfonds belegt op dit moment niet in grondstoffen (commodities). Ook dergelijke beleggingen zouden in waarde kunnen dalen. In het standaardmodel is een berekening van de gevoeligheid van het eigen vermogen voor grondstoffenrisico voorgeschreven. De waarde van deze parameter bedraagt 35%.

S5 = kredietrisico: het effect van een stijging van de rentemarge voor het kredietrisico.

Dit is afhankelijk van een beoordelingsklasse¹⁵ en bedraagt:

- 0,60%-punt voor beleggingen met beoordeling AAA, met uitzondering van AAA beoordeelde Europese staatsobligaties. In dit laatste geval is de stijging 0%;
- 0,80%-punt voor beleggingen met beoordeling AA;
- 1,30%-punt voor beleggingen met beoordeling A;
- 1,80%-punt voor beleggingen met beoordeling BBB;
- 5,30%-punt voor beleggingen met beoordeling BB en lager, alsook beleggingen zonder beoordeling.

Het pensioenfonds loopt het risico dat de gemiddelde kredietopslag wijzigt en daarmee de waarde van bepaalde beleggingen zoals bedrijfsobligaties. Onder kredietopslag wordt verstaan: het verschil tussen het effectieve rendement op een verzameling kasstromen waarvan de uitkering afhangt van de kredietwaardigheid van tegenpartijen en het effectieve rendement op dezelfde verzameling kasstromen indien die met volledige zekerheid tot uitkering zouden komen. Het risico op een faillissement wordt in het model verondersteld nihil te zijn.

In het standaardmodel is een berekening van de gevoeligheid van het eigen vermogen voor kredietrisico (S5) voorgeschreven. Het kredietrisico wordt bepaald aan de hand van een stijging van een kredietopslag die afhankelijk is van de beoordelingsklasse en varieert van 0% voor AAA beoordeelde Europese staatsobligaties tot 5,30%-punt voor beleggingen met beoordeling BB en lager, alsook beleggingen zonder beoordeling.

Het risico is aanwezig dat de kredietopslag van de kredietgevoelige beleggingen stijgt. Een oorzaak van deze stijging is bijvoorbeeld een verslechterd vooruitzicht van de economische groei.

¹⁵ Zoveel mogelijk bepaald op basis van het oordeel van een gekwalificeerde derde partij.

Bij een toename van de kredietopslag neemt de waarde van de beleggingen af. Naast bedrijfsleningen kunnen in ieder geval vorderingen op een tegenpartij, bijvoorbeeld een herverzekeraar, of onderhandse derivatencontracten blootstaan aan kredietrisico.

S6 = verzekeringstechnische risico: het vereist vermogen voor verzekeringstechnische risico's wordt bepaald door het procesrisico, de onzekerheid in de sterftetrend (trendsterfteonzekerheid of TSO) en de negatieve stochastische afwijkingen (NSA).

Voor de bepaling van het vereist vermogen voor het verzekeringstechnisch risico zijn geen berekeningen voorgeschreven. Pensioenfondsen moeten in het standaardmodel zelf de omvang van het verzekeringstechnisch risico vaststellen. Bij de bepaling van de omvang van dit risico is rekening gehouden met het procesrisico, NSA en onzekerheid met betrekking tot de sterftetrend.

S7 = liquiditeitsrisico, dit bedraagt in het geval van PMA 0%.

Er wordt, voor PMA, geen separate buffer voor het liquiditeitsrisico meegenomen. Aangenomen wordt dat dit risico (gedeeltelijk) tot uitdrukking komt in de waarderingen. Beleggingsfondsen worden behandeld als een homogene groep beleggingen waar in principe op basis van de Net Asset Value (NAV) kan worden uitgetreden.

De portefeuille van PMA bevat voor het overgrote deel direct verhandelbare beleggingen en heeft daarnaast een netto premie-instroom van circa 50 miljoen euro per jaar.

S8 = concentratierisico, dit bedraagt in het geval van PMA 0%.

Er zijn geen significante concentratierisico's in de beleggingsportefeuille, zodat het niet nodig is hiervoor een specifieke solvabiliteit voor aan te houden.

S9 = operationeel risico, dit bedraagt in het geval van PMA 0%.

Er is geen aanleiding om een afzonderlijke buffer aan te houden in verband met operationele risico's.

S10 = actief beheer risico.

Actief beheer van de portefeuille kan tot additionele risico's leiden. Indien sprake is van actief beheer van de zakelijke waarden portefeuille wordt op basis van de tracking error beoordeeld of dit leidt tot een additionele opslag in het vereist eigen vermogen.

Berekening van het vereist eigen vermogen

Het vereist eigen vermogen per risicofactor is gelijk aan het absolute getal van de waardedaling van het eigen vermogen als gevolg van het scenario voor de desbetreffende risicofactor.

Het vereist eigen vermogen per risicofactor wordt vastgesteld op basis van het strategisch beleggingsbeleid. Bij de samenvoeging van het vereist eigen vermogen per risicofactor tot het totale vereist eigen vermogen wordt uitgegaan van een aantal correlaties. In de risicoanalyse is het gangbaar te veronderstellen dat niet alle risico's zich gelijktijdig voltrekken. Er wordt voor sommige bewegingen een correlatie (verband) verondersteld. Zo is de waardefluctuatie bij aandelen positief gecorreleerd met de fluctuaties in vastgoed, maar is deze bijvoorbeeld niet gecorreleerd met valutakoersbewegingen.

De correlaties zijn als volgt:

Indien het vereist eigen vermogen voor renterisico is gebaseerd op een rentedaling:

- Aandelen- en vastgoedrisico (S2) en renterisico (S1): 0,40
- Tussen de risico's die zijn onderscheiden bij het aandelen- en vastgoedrisico (S2a, S2b, S2c, S2d): 0,75
- Renterisico (S1) en kredietrisico (S5): 0,40
- Aandelen- en vastgoedrisico (S2) en kredietrisico (S5): 0,50
- Tussen de risico's die zijn onderscheiden bij het valutarisico (S3):
 - 0,50 tussen valuta in ontwikkelde markten
 - 0,75 tussen valuta in opkomende markten
 - 0,25 tussen valuta in ontwikkelde markten en valuta in opkomende markten
- Tussen de overige risico's: 0

Indien het vereist eigen vermogen voor renterisico is gebaseerd op een rentestijging:

- Aandelen- en vastgoedrisico (S2) en renterisico (S1): 0
- Tussen de risico's die zijn onderscheiden bij het aandelen en vastgoedrisico (S2a, S2b, S2c, S2d): 0,75
- Renterisico (S1) en kredietrisico (S5): 0
- Aandelen- en vastgoedrisico (S2) en kredietrisico (S5): 0,50
- Tussen de risico's die zijn onderscheiden bij het valutarisico (S3):
 - 0,50 tussen valuta in ontwikkelde markten
 - 0,75 tussen valuta in opkomende markten
 - 0,25 tussen valuta in ontwikkelde markten en valuta in opkomende markten
- Tussen de overige risico's: 0

De effecten S_1 tot en met S_{10} worden vervolgens gecombineerd aan de hand van de volgende formule:

$$\sqrt{S_1^2 + S_2^2 + 2 * 0,4 * S_1 * S_2 + S_3^2 + S_4^2 + S_5^2 + 2 * 0,40 * S_1 * S_5 + 2 * 0,50 * S_2 * S_5 + S_6^2 + S_7^2 + S_8^2 + S_9^2 + S_{10}^2}$$

waarbij

$$S_2^2 = S_{2a}^2 + S_{2b}^2 + S_{2c}^2 + S_{2d}^2 + 2 * 0,75 * (S_{2a} * S_{2b} + S_{2a} * S_{2c} + S_{2a} * S_{2d} + S_{2b} * S_{2c} + S_{2b} * S_{2d} + S_{2c} * S_{2d})$$

en

$$S_3^2 = \sqrt{S_{3A}^2 + S_{3B}^2 + 2 * 0,25 * S_{3A} * S_{3B}},$$

$$S_{3A} = \sqrt{\sum_i S_{3(i)}^2 + \sum_{i,j \ i \neq j} 0,50 * S_{3(i)} * S_{3(j)}}$$

$$S_{3B} = \sqrt{\sum_k S_{3(k)}^2 + \sum_{k,l \ k \neq l} 0,75 * S_{3(k)} * S_{3(l)}}$$

Hierbij geeft 0,5 de correlatie weer tussen het renterisico (S1) enerzijds en het aandelen- en vastgoedrisico (S2) anderzijds. De correlaties tussen de risico's die onderdeel uitmaken van het aandelen- en vastgoedrisico bedragen 0,75. Voor alle overige onderlinge verbanden zijn de correlaties op nul gesteld. Derhalve wordt ervan uitgegaan dat deze risico's onafhankelijk van elkaar optreden.

Bijlage 7: Afkortingen en Begrippenlijst

Aandelen

Bewijzen van deelneming (eigenaarschap) in het vermogen van een onderneming.

ABTN

Actuariële en Bedrijfstechnische Nota

Door het bestuur van het pensioenfonds vastgesteld document, waarin de financiële opzet, de technische uitgangspunten en het bestuursbeleid om de pensioentoezeggingen van PMA te kunnen nakomen, wordt omschreven.

Actieve deelnemers/ actieven

Medewerkers met een dienstverband bij een aangesloten werkgever voor wie premies worden afgedragen aan PMA, en die daardoor pensioenrechten opbouwen bij het pensioenfonds.

Actuarieel Genootschap

Nederlandse beroepsvereniging van actuarissen, waarvan vrijwel alle actuarissen lid zijn.

Actuaris

Verzekeringswiskundige. De certificerend actuaris controleert jaarlijks of de voorziening pensioenverplichtingen juist zijn vastgesteld en toetst of het pensioenfonds voldoet aan de “prudent person”-vereisten.

Afgefinancierde pensioenregeling

Een pensioenregeling waarbij alle pensioenaanspraken op het moment van toezeggen worden ingekocht.

Alternatives (Alternatieven/ Alternatieve beleggingen)

Verzamelnaam voor alle niet-traditionele beleggingscategorieën, zoals aandelen en vastrentende waarden. Deze beleggingen zijn vaak niet op een beurs genoteerd.

ANW-hiaat

Inkomstenkort doordat in 1996 de Algemene Weduwe- en Wezenwet is vervangen door de Algemene Nabestaandenwet (ANW). Deze wet voorziet in een uitkering voor nabestaanden voor een beperktere kring gerechtigden en met een mogelijk verlaagde uitkering ten opzichte van zijn voorganger.

AOW

Algemene Ouderdomswet, die voor iedere Nederlander voorziet in een uitkering vanaf het moment waarop de AOW-gerechtigde leeftijd wordt bereikt. Deze leeftijd is afhankelijk van het geboortjaar.

Appolaris

De uitvoeringsorganisatie waaraan PMA de uitvoering van haar taken grotendeels heeft uitbesteed.

Arbeidsongeschikte deelnemer

De werknemer, die een (gedeeltelijke) WAO-uitkering (tot 2006) of WIA-uitkering (vanaf 2006) ontvangt. De pensioenopbouw wordt (gedeeltelijk) voortgezet voor rekening van het pensioenfonds.

ASKA

Associatie van Ketenapotheken

Dit is de werkgeversvereniging voor ketenapotheken.

Asset Liability Management (ALM)-studie

Een financiële planning van de beleggingen (assets), de premie en de (financiering van de) pensioenregeling (liabilities) op langere termijn. De ingeschatte ontwikkeling van PMA is hierbij gebaseerd op een aantal (economische) toekomstverwachtingen. De studie geeft onder andere inzicht in het best te voeren beleggingsbeleid.

Balansmanagement

Balansmanagement is een vorm van risicomanagement die bezittingen en verplichtingen van pensioenfondsen met elkaar in evenwicht brengt. Bij het vinden van deze balans spelen diverse factoren een rol. Te denken valt hierbij aan de karakteristiek van de verplichtingen (oud fonds, jong fonds, toeslagambities), de omvang van het vermogen, de hoogte van de huidige dekkingsgraad en het gewenste risicoprofiel.

Bedrijfstakpensioenfondsen

Een bedrijfstakpensioenfonds voert de pensioenregelingen uit voor één of meer bedrijfstakken.

Beleggingsbeginselen

Beleggingsbeginselen zijn de overtuigingen over de werking van de economie en de financiële markten die worden gehanteerd bij de inrichting van het beleggingsbeleid.

Beleggingsfonds

Instelling die geld van derden belegt en onder toezicht staat van de overheid.

Beleggingsportefeuille

Het totaal van alle beleggingen in aandelen, obligaties, leningen, alternatieve beleggingen, vastgoedfondsen en liquide middelen.

Beleidsdekkingsgraad

Voor het vaststellen van beleid en het nemen van beslissingen is de beleidsdekkingsgraad op een aantal beleidsterreinen van belang. De beleidsdekkingsgraad per het einde van een maand is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad per het einde van de maand en de elf daaraan voorafgaande maanden.

Benchmark

Representatieve beleggingsindex waarmee het rendement van een belegging wordt vergeleken.

Benodigd(e) rendement

Om de bestaande nominale pensioenverplichtingen na te kunnen komen, is tot het eind van de verwachte looptijd van de verplichtingen een bepaald rendement nodig. Het jaarlijks benodigd rendement wordt berekend om uit het aanwezige vermogen de opgebouwde pensioenaanspraken te doen. Dit rendement is onafhankelijk van de waarderingmethode en is toepasbaar onder ieder toezichtkader en iedere waarderingmethode. Indien ook de ambitie om een waardevast pensioen uit te keren wordt meegenomen, dient het geschatte rendement ook de prijsinflatie te compenseren.

(Wet) BPF (2000)**(Wet) Bedrijfstakpensioenfondsen (2000)****Cao (Apotheken)****Collectieve Arbeids Overeenkomst (geldend voor -medewerkers van) (Apotheken)****Compliance**

Het toezicht op de naleving van wet- en regelgeving en afspraken, waaronder het monitoren van het gedrag van de medewerkers en bestuurders van PMA die vallen onder de gedragscode. Dit toezicht wordt uitgeoefend door een compliance officer.

Contante waarde

Waarde van toekomstige verplichtingen bepaald op huidig moment, rekening houdend met toekomstige ontwikkelingen zoals rente ontvangsten.

CWT

Contante waarde toeslagen

Dit betreft de contante waarde van de kasstromen behorende bij de toeslagen indien de volledige maatstaf in elk jaar in de toekomst over de op de berekeningsdatum opgebouwde aanspraken wordt verleend. De contante waarde wordt bepaald op basis van het verwachte netto meetkundige rendement op zakelijke waarden.

Dekkingsgraad

Het pensioenvermogen uitgedrukt in een percentage van de pensioenverplichtingen. Dit verhoudingsgetal geeft een indicatie van de mate waarin op lange termijn de pensioenverplichtingen kunnen worden nagekomen.

Dekkingstekort

Situatie dat de waarde van de beleggingen lager zijn dan de waarde van de pensioenverplichtingen, vermeerderd met het minimaal vereist eigen vermogen.

Deposito's

Kortlopende leningen aan financiële instellingen met een vaste looptijd en een van tevoren vastgelegd rentepercentage.

Derivaten

Afgeleide financiële instrumenten. Beleggingen waarvan de waarde is afgeleid van de waarde van een andere (onderliggende) waarde, zoals een aandeel of een obligatie. Voorbeelden zijn opties, futures en swaps.

Doorsneepremie

Premieheffing waarbij een procentuele bijdrage van de opbouwgrondslag wordt geheven. De bijdrage wordt solidair vastgesteld, onafhankelijk van leeftijd, geslacht en burgerlijke staat.

DNB

De Nederlandsche Bank, de wettelijk toezichthouder.

Duration

Een maatstaf die de gevoeligheid van een belegging of portefeuille weergeeft voor renteontwikkelingen. Dit kan zowel betrekking hebben op de waarde van de beleggingen als op de waarde van de pensioenverplichtingen.

DVO(-rapportages)

Dienst Verleningsoverzicht (-rapportages)

Appolaris stelt DVO-rapportages op ten behoeve van het PMA, waarin resultaten worden vermeld van werkzaamheden die door Appolaris zijn verricht, indien en voor zover deze niet in reguliere rapportages zijn opgenomen.

Effectieve rendement

Het te behalen rendement bij de huidige waarde indien men de investering tot afloop aanhoudt.

Eigen vermogen

Buffer om mogelijke waardedalingen van de in het pensioenfonds aanwezige middelen op te vangen. Pensioenfonds zijn verplicht om te beschikken over een voldoende grote buffer. Met een toereikendheidstoets kan jaarlijks worden vastgesteld of het eigen vermogen groot genoeg is.

Engagement

Het beïnvloeden van het bedrijfsbeleid op grond van de positie als belegger en de rechten die hiermee verbonden zijn.

Ex-deelnemer

De medewerker van wie de pensioenopbouw is gestopt vóór de pensioengerechtigde leeftijd (bijvoorbeeld omdat men in een andere bedrijfstak is gaan werken) en die bij beëindiging van de deelneming zijn opgebouwd pensioen bij PMA heeft achtergelaten.

FIRM

Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode

Basis voor aanpak van risicoanalyse o.b.v. een identificatie van diverse risicotypen.

FNV

Federatie Nederlandse Vakbeweging

FOCUS!

Door De Nederlandsche Bank ontwikkelde risicoanalysemethode.

Franchise

Het gedeelte van het salaris, dat voor de pensioen- en premieberekening buiten beschouwing blijft, omdat de AOW over dat deel reeds in pensioen voorziet.

FTK/ (n)FTK

Financieel Toetsingskader

Benaming van het toezichtregime dat per 1 januari 2007 van toepassing is op de financiële positie en het financiële beleid van pensioenfondsen. Het toezichtregime is verankerd in de Pensioenwet. DNB hanteert de normen met betrekking tot de financiële soliditeit in het kader van de Pensioenwet.

Futures

Een future (of termijncontract) is een financieel contract tussen twee partijen die zich verbinden om op een bepaald tijdstip een bepaalde hoeveelheid van een product of financieel instrument te verhandelen tegen een vooraf bepaalde prijs. Men komt dus een transactie in de toekomst overeen. Een future is een derivaat.

Gedragscode

Op grond van toezichtwetgeving zijn pensioenfondsen verplicht om een gedragscode te hebben en een compliance officer aan te stellen. De gedragscode heeft als doel het integer handelen van PMA en haar betrokkenen te bevorderen.

Gepensioneerden

Deelnemers die een ouderdomspensioen ontvangen of nabestaanden die een nabestaandenpensioen ontvangen.

Gewezen deelnemers

Ex-deelnemers of gewezen deelnemers in de pensioenregeling betreffen deelnemers met premievrije rechten of arbeidsongeschikte deelnemers zonder dienstverband bij één van de aangesloten werkgevers.

Governance

Wijze van besturen, waarbij bedoeld wordt: integer en transparant handelen door het bestuur en het toezicht daarop.

Inflatie

Waardevermindering van geld als gevolg van stijgende prijzen.

Inruil

De mogelijkheid om op de pensioendatum partnerpensioen in te ruilen voor een hoger of eerder ingaand ouderdomspensioen.

IRM

Integraal Risico Management

ISAE-3402

Dit is een rapportage met betrekking tot de opzet, het bestaan en de werking van beheersmaatregelen met betrekking tot de door een organisatie uitgevoerde processen

KNMP

Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie. Dit is de overkoepelende beroeps- en brancheorganisatie voor apothekers. Zie ook: VZA.

Kortlevenrisico

Het risico dat een verzekerde persoon korter kan leven dan op basis van de gehanteerde overlevingstafels wordt verwacht.

Kredietbeoordeling

Een kredietbeoordeling is een beoordeling van een uitgevende instelling.

Langlevenrisico

Het risico dat een verzekerde persoon langer kan leven dan op basis van de gehanteerde overlevingstafels wordt verwacht.

Liquide middelen

Geld, dat direct of vrijwel direct beschikbaar is.

Mandaat

Overeenkomst met externe vermogensbeheerder om een portefeuille te beheren volgens specifieke afspraken over hoe de beleggingsportefeuille moet zijn ingericht, waarbij alle individuele effecten in de portefeuille op naam van PMA blijven staan.

Marktwaaarde

De waarde van een belegging of verplichting op een openbare financiële markt op een bepaald moment.

Microfinanciering

Algemene verzamelnaam voor financiële diensten die met zeer kleine bedragen worden verstrekt aan de arme bevolking in ontwikkelingslanden zoals Afrika, Zuidoost-Azië en Latijns-Amerika.

Middelloodsysteem

Pensioenregeling waarbij de hoogte van het pensioen is gerelateerd aan het gemiddeld verdiende salaris tijdens de deelnemingsperiode.

MVB

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

MVB combineert de financiële beleggingsdoelstellingen met de zorg voor maatschappelijk verantwoorde (milieu, sociale en bestuurlijke) aspecten.

NAV

Net Asset Value

Intrinsieke waarde van een belegging of van een fonds.

NSA

Negatieve Stochastische Afwijking

Pensioenfondsen moeten de omvang van het verzekeringstechnisch risico vaststellen. Bij de bepaling van de omvang van dit risico wordt onder andere rekening gehouden met de zogenaamde Negatieve Stochastische Afwijking.

Nominale waarde

De waarde die op waardepapieren (beleggingsstukken) staat.

Normportefeuille

De normportefeuille vormt een normstellend kader voor de samenstelling van de beleggingsportefeuille. Deze bestaat uit een geheel van benchmarks met hun onderlinge procentuele verhoudingen binnen het geheel.

Obligaties

Bewijzen van deelneming in een openbaar uitgegeven lening. Deze bewijzen zijn (veelal) verhandelbaar op de beurs.

Opgebouwde pensioenaanspraken

Het pensioen dat op grond van de deelnemingsduur en de laatste pensioengrondslag is vastgesteld.

Opkomende markten (Emerging markets)

Landen met een lager welvaartsniveau dan ontwikkelde markten, maar die een snelle economische ontwikkeling doormaken. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om landen in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.

Optie

Het recht om een onderliggende waarde van bijvoorbeeld een aandeel te kopen (call-optie) of te verkopen (put-optie) tegen een prijs die vooraf is afgesproken (uitoefenprijs) gedurende een bepaalde periode (de looptijd). Een optie is een derivaat.

Paritair

Op voet van gelijkheid, gelijkwaardig.

Pensioengrondslag

Het deel van het pensioengevend salaris, dat resteert na aftrek van de franchise. De pensioengrondslag vormt de basis voor de berekening van het pensioen en de pensioenpremie. Het pensioengevend salaris bij PMA is inclusief vakantiegeld.

Pensioenvermogen

Het totale vermogen van het pensioenfonds dat aanwezig is ter dekking van de pensioenverplichtingen.

Pensioenverplichtingen

De contante waarde van alle opgebouwde pensioenrechten op basis van de deelnemingsjaren.

Performance

Wordt doorgaans gebruikt om de rendementsontwikkeling aan te geven.

Performancetoets

Zie Z-score.

Holland Van Gijzen De externe compliance officer van PMA.

PMA (of het pensioenfonds)

Stichting Pensioenfonds Medewerkers Apotheken

Premie

De te betalen bijdrage van de werkgevers en de werknemers aan het pensioenfonds. De premie is een percentage van de pensioengrondslag.

Private Equity

Niet-beursgenoteerde aandelenbeleggingen.

Verwijst naar een investering aan bedrijven die, met privaat vermogen, buiten de beurs aan risicokapitaal worden geholpen. Het gaat hier om het investeren in aandelen van niet-beursgenoteerde ondernemingen.

Prognosetafels

Door het Actuariel Genootschap gepubliceerde tabellen, gebaseerd op gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek, waaruit voor mannen en vrouwen van elk levensjaar de overlevingsverwachtingen blijken.

“Prudent person”(-regel of –vereisten)

De prudent person vereisten geven o.a. aan dat beschikbare gelden op solide wijze dienen te worden belegd.

PW

Pensioenwet

De Pensioenwet heeft tot doel waarborgen te verschaffen voor financiële zekerheid, individuele zekerheid en uitvoeringszekerheid.

Referentierente voor PMA

20-jaars euro swaprente.

Rekenrente

Percentage dat bij actuariële berekeningen wordt toegepast als verondersteld reëel rendement op de beleggingen.

Rentemismatchrisico

Het risico dat de waardeontwikkeling van het belegd vermogen en de waardeontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen ongelijke tred houden, als gevolg van ongelijkheid in de looptijden van de verplichtingen en de beleggingen.

Renteswap

Een renteswap is een beleggingsinstrument dat in het algemeen gebruikt wordt om renterisico's te beheersen of af te dekken, of om een gewenste rentepositie in te nemen. De renteswap is een ruiltransactie die geschiedt op een internationale financiële markt, waarbij leningen gedurende de looptijd, of een deel van de looptijd, tegen elkaar worden geruild. De koper betaalt een korte rente en ontvangt een lange rente, of omgekeerd.

Rentetermijnstructuur

Bij de waardering van balansposten wordt voor de rentevoet bij het contant maken gebruik gemaakt van factoren die zijn ontleend aan de per de peildatum geldende en door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De rentetermijnstructuur wordt ook rentecurve genoemd en geeft het verband weer tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds. De voor het bepalen van de marktwaarde van de voorziening pensioenverplichtingen te hanteren rentetermijnstructuur wordt vastgesteld door DNB.

Reservetekort

Situatie dat de middelen van het pensioenfonds lager zijn dan de voorziening pensioenverplichtingen, vermeerderd met het vereist eigen vermogen.

Sociale partners

Werkgevers- en werknemersorganisaties.

Solvabiliteit

Het vermogen om op langere termijn aan de pensioenverplichtingen te kunnen voldoen.

STAK (Appolaris)**Stichting Administratie Kantoor (Appolaris)**

Dit administratiekantoor houdt alle aandelen in uitvoeringsorganisatie Appolaris B.V.

Sterftetrend

De ontwikkeling van de levensverwachtingen.

Swaprente

De rente(s) die banken onderling toepassen bij het uitruilen van risicovrije leningen met verschillende looptijd. De swaprente is ook de basis voor de berekening van de contante waarde van de toekomstige verplichtingen van pensioenfondsen.

Toeslagverlening

Vaak ook aangeduid met de term “indexatie”. Toeslagverlening betreft het percentage waarmee de ingegane pensioenen en opgebouwde rechten jaarlijks worden verhoogd volgens een besluit van het bestuur.

Tracking error

Statistische maatstaf voor het risico dat een fondsmanager mag lopen met het rendement van de beleggingen ten opzichte van een afgesproken benchmark.

UBO**Uitbestedingsovereenkomst**

De taken en verantwoordelijkheden van Appolaris ten opzichte van PMA zijn vastgelegd in een uitbestedingsovereenkomst.

Uitkeringsovereenkomst

Een uitkeringsovereenkomst is een overeenkomst tussen werkgever en werknemer over een uitkering van een bepaalde hoogte die vanaf een bepaalde leeftijd wordt ontvangen. Afhankelijk van het salaris en/of diensttijd wordt een bepaalde aanspraak op een uitkering opgebouwd. Zowel het langlevenrisico als het beleggingsrisico ligt bij de pensioenuitvoerder. Een voorbeeld van een uitkeringsovereenkomst is een eindloonregeling of een middelloonregeling.

Uitruil

De mogelijkheid om op de pensioendatum het opgebouwde partnerpensioen om te zetten in een toeslag op het ouderdompensioen.

Valutakoersen

De waarde van vreemde valuta in relatie tot andere valuta (hier: de euro).

Valutatermijncontract

Bindende overeenkomst tussen twee partijen, waarin wordt afgesproken een bedrag aan vreemde valuta's op termijn te kopen of te verkopen tegen een reeds vastgestelde (termijn)koers.

Vastrentende waarden

Beleggingen met een vaste looptijd waarvan de directe opbrengst (interest) vooraf is bepaald.

Verplichtstelling

Op grond van een Besluit van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (Verplichtstellingsbeschikking) zijn alle werknemers in de bedrijfstak verplicht deel te nemen aan de pensioenregeling van het bedrijfstakpensioenfonds.

VEV**Vereist eigen vermogen**

Dit is de extra buffer die het pensioenfonds moet aanhouden bovenop de voorziening pensioenverplichtingen. Het pensioenfonds stelt het vereist eigen vermogen zodanig vast dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het vermogen binnen één jaar daalt tot onder de VPV.

VPV

Voorziening pensioenverplichtingen

Het bedrag dat op een bepaald moment aanwezig moet zijn om, samen met de toekomstige beleggingsinkomsten, aan de (toekomstige) uitkeringsverplichtingen volgens het pensioenreglement te kunnen voldoen.

Vreemde valuta

Buitenlandse geldsoorten.

Vrijstelling Wet Bpf 2000

Vrijstelling om deel te nemen aan de pensioenregeling die door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (op verzoek van sociale partners) is verplicht gesteld voor een bedrijfstak. Over vrijstelling wordt door het bestuur van het pensioenfonds beslist.

VZA

Vereniging van Zelfstandige Apothekers

De VZA vertegenwoordigt de werkgeversbelangen van de openbare apotheken in Nederland, alleen indien het eigendom van die apotheek (al dan niet gedeeltelijk) in handen van één of meerdere apothekers is. De in juli 2010 opgerichte VZA heeft de rol van de KNMP overgenomen bij de cao onderhandelingen en sluit de collectieve arbeidsovereenkomsten van de bedrijfstak af.

Waardeoverdracht

De opgebouwde pensioenen van een deelnemer die door het pensioenfonds van de voormalige werkgever worden overgedragen aan het pensioenfonds van de nieuwe werkgever. Dit kan collectief plaatsvinden (voor alle medewerkers van een pensioenfonds) of individueel.

Waarderingsgrondslagen

Uitgangspunten voor de berekening van de waarde zoals voor het waarderen van de beleggingen, vorderingen, pensioenverplichtingen en overige verplichtingen.

WIA

Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen

Deze wet vervangt sinds 29 december 2005 de Wet op de Arbeidsongeschiktheid (WAO). De WIA kent twee aparte regelingen: de WGA (Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten) en de IVA (Inkomensverzekering Volledig Arbeidsongeschikten).

Zakelijke waarden

Beleggingen in vermogenstitels zonder vaste looptijd, waarvan de waardeontwikkeling afhankelijk is van de onderliggende activiteiten of bezitting zoals aandelen en (bij PMA alleen indirect) vastgoed.

Z-score

Een maatstaf van de mate waarin het werkelijke rendement van het pensioenfonds afwijkt van het rendement van de benchmarks in de door het bestuur vastgestelde normportefeuille. Een Z-score geeft een indicatie van de prestatie van het vermogensbeheer van een pensioenfonds. De evaluatie van de uitkomst wordt de performance toets genoemd; bij een positieve score waren de werkelijke rendementen in de afgelopen vijf jaar voldoende waren ten opzichte van de ontwikkeling van de benchmarks, een negatieve score het omgekeerde. De Z-score berekening wordt jaarlijks door de onafhankelijke accountant gecontroleerd. Indien de performance toets negatief is, kan een verplicht aangesloten werkgever ervoor opteren om niet meer deel te nemen aan de regeling die PMA uitvoert.